

Yuwarwar Yesu Kristu beleñ mata banare niñ Yon ikala iryin̄

¹ Be, asañ kañ hime gabe kame mata forok yenayin̄ goyen Yesu Kristu beleñ nikala nirkeb gago kañ hime. Al Kurun̄ beleñ mata heñ ga mom̄ forok yiniñ tahañ goyen meten̄ marmiñ yikala yiri yeñ Yesu momoñ iryin̄. Irkeb Yesu Kristu beleñ meten̄ marmiñ kurab ne Yon̄ gayen momoñ irayin̄ yeñ miyon̄miñ hulyañ irke wan̄ momoñ niryin̄. ² Nebe Al Kurunyen̄ mereya Yesu Kristu beleñ tagalde hinhin̄ mereya kuruñ goyen delner yeneñ hinhem geb, goke al momoñ yirde himyen.

³ Niñgeb al kura mata kame forok yetek goke yitiñ gayen kapyan̄ hinayin̄ mar gobe Al Kurun̄ beleñ guram yirde taren̄ yiryeñ. Irde mata kame forok yetek goke yitiñ gayen kapyan̄ heke nurde gama irde hinayin̄ marbe Al Kurun̄ beleñ guram yirde sañin̄ yiryeñ. Gobe mata goke katin̄ gwahade po heñ ga ma forok yiniñ tahañ geb, gago dineñ hime.

*Yon̄ beleñ taun̄ 7 bana Yesuyen̄ alya bereya hañ
goyen̄ goke asañ kayyiñ*

⁴ Be, ne Yon̄ beleñ deñ Yesuyen̄ alya bereya Esia* nañña bana niñ taun̄ 7 bana hañ mar goyen̄ goke asañ gago kañ hime.

* **1:4:** Esia nañña gobe gayenter niñ Esia nañña kuruñ goke ma yitiñ. Gayenterbe Turki ineñ hanjen̄.

Be, bikken hinhin, haŋka hi, irde kame wayyen
al Al Kuruŋ beleŋ bunijen dirde bitiŋ
yisikamke iŋiŋ hiwoŋ yeŋ gusuŋaŋ irde
hime.

Irde Holi Spirit mata wukken wor po 7 minyan†
gore wor gwahade po dirwoŋ yeŋ nurde
hime.

⁵ Irde Yesu Kristu wor bunijen dirde bitiŋ
yisikamke iŋiŋ hiwoŋ yeŋ nurde hime.

Yesu Kristube Al Kuruŋyen mere biŋde mat
fudinde wor po tagalde hinhin.

Yeŋbe kamtiŋde mat huward huward mata goyen
yeŋ wa miŋ uryinj.

Yeŋbe megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋ gote
doyaŋ al.

Yeŋ beleŋbe neŋ gayen bubulkuŋne wor po yeŋ
nurd dunenŋbe darim wok irde kamyiŋde
mat mata buluŋ bana mat dad siŋa diryinj.

⁶ Irde Naniŋ Al Kuruŋyen yufukde derde yeŋ
doloŋ ird ird mata doyaŋ mar diryinj.

Niŋgeb deŋe turŋun yanja tareŋyabe hugiŋen
hugiŋen Yesu hitte po hiyenj. Fudinde wor
po.

⁷ Ga nurnaŋ, yeŋbe kigariŋkiŋ faykek hende
kateŋ hikeb
al tumŋaŋ kennayinj.

Hakde fakamamiŋ marya megen niŋ alya bereya
tumŋaŋ daniŋ gwaha irtiriŋ yeŋ esen
obam tinayinj.

Gabe fudinde forok yiyyen! Fudinde wor po.

† **1:4:** Namba 7 gote miŋbe Al Kuruŋyen asanđdebe buluŋ kuram
moŋ, wukkek wor po goke yitiŋ.

8 Be, Al Kuruŋ tareŋminj kuruŋ wor po, Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ, “Nebe Alfaya Omegaya,[‡] det kuruŋ gayen minj urmirinj al, irde det kuruŋ gayen pasi ird ird al,” yeŋ hi. Yeŋbe bikkenj hinhin, gayenter hi, irde kame waŋ waŋ albe yeŋ gogo po.

Yon beleŋ Yesu Kristu kinyiŋ

9 Be, ne Yonbe deňya tumŋaŋ Yesuya heŋbe dadatiŋ yara himiriŋ hime. Irde yeŋ ge teŋ kanduk tumŋaŋde yeneŋ hite. Neya deňyabe Al Kuruŋ beleŋ alya bereyaminj doyaŋ yird yird bana goŋ tumŋaŋ hite. Irde yeŋ ge teŋ kanduk bana hite gega, goke mukku ma teŋ goya goya sanjiŋ heŋ heŋ ge piŋeŋ ma heŋ hite. Be, ne beleŋ Al Kurunyen mereya Yesu beleŋ tagalde hinhin mereya kuruŋ goyen tagalde himeke al beleŋ goke iginj ma nurdeb nadē Patmos motmotde gago neramiŋ. **10** Be, Doyaŋ Al Kurunyen naŋa nalu kurare kurab Holi Spirit beleŋ sanjiŋ po ketal nuryiŋ. Irkeb harhokne beleŋ mat al melak kura bigul mere yara kuruŋ po forok yeke nurmirinj. **11** Mereminjbe gahade: “Mata keneŋ ha gayen asanđde kaya. Irdeb asaŋ go Yesuyen alya bereya sios taun 7 bana haŋ goke teŋ kerke kuyenj. Taun 7 gobe Efesus, Sumena, Pergamum, Taiataira, Sardis, Filadelfiayabe Laodisia,” inyinj.

12 Be, al mere nira go kene yeŋbe tigiri timiriŋ. Tigiri teŋbe hulsi go hende yerde yusuŋ yurde hanjen kutum 7 gol hora beleŋ po yirtiŋ goyen yinmirinj. **13** Irdeb hulsi 7 go kahaltebe al kura

[‡] **1:8:** Alfabe Grik mere kan kan matare mere bilmiŋ mehenđe, munanj Omegabe funanđe. Alfa gote miŋbe minj urd urd niŋ yitinj, munanj Omegabe pasi ird ird niŋ yitinj.

“Al Urminj” inen hanjen goyen kinmirinj. Yenbe amil sobam kerke kurkuñ kahanj patare po hitinj, irde gol beleñ po kañ yara irtinj goyen dumunjde bili irtinj minyanj. ¹⁴ Tonañya tonanj yuwaljenyenja gobe sipsip wuynyenja gagapya faykek wor po go gwahade hinhin, irde diliñbe kak melak yara agat urde hinhin. ¹⁵ Irde kahanjbe ain kura baras inen hanjen goyen kakde kumga tike buk yen hel yen hanjen go gwahade yara hinhin. Irde merembe hamula kuruñde mat fe solok yen migirinj kuruñ po teñ hitinj yara nurmirinj. ¹⁶ Haniñ yase beleñbe dinambe 7 yanarde hinhin. Irde fulenjare niñ bidila kura misinj kurhan kurhan goyenbe mohonj bana mat wanj hinhin. Irde kimiñbe nañä tareñ po timiyyinj yara hinhin.

¹⁷ Be, go keneñbe kafura wor po heñ al kamtinj yara heñ kahanj miñde kateñ dokolhonj yuguluñ timiriñ. Irkeb yen beleñ haninj yase ne hende kerde gaha ninyinj: “Kafura ma hawayinj. Nebe det kuruñ gayen miñ urmiriñ al, irde det kuruñ gayen pasi ird ird al. ¹⁸ Nebe gwahader hitinj al. Kammiriñ gega, sopte huwarde gwahader po delne gergeñ himyen gago nenha. Nebe kamde kamde mataya kamtinj marte gasunya doyan yird yird tareñne yanj. ¹⁹ Ninjeb ge beleñ mata gayenter forok yen hanj, irde kame forok yenayıñ kuruñ goyen delger yeneñ ha gayen asañde kayayinj. ²⁰ Hanne yase bana dinambe 7 hanj gaya hulsi 7 gol beleñ po yirtinj gote miñ banare hitinj gobe gahade: dinambe 7 gobe Yesuyen alya bereya sios taun 7 bana hanj gote Al Kurunyen miyonj 7 niñ yitinj. Irde hulsi 7 gobe Yesuyen alya bereya sios

taun 7 bana haŋ goke yitinj,” ninyinj.

2

Efesus niŋ Yesuyen alya bereya niŋ yirinj

¹ Be, al gore sopte gaha ninyinj: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Efesus taunde haŋ mar goyen doyan yirde merene basaŋ heŋ saba yirde hiyen al go hitte mere gahade kayayıŋ:

Mere gabe al dinambe 7 hanıŋ yase beleŋ yanarde hulsi go hende yerde yusuŋ yurde hanjen kutum 7 gol beleŋ po yirtıŋ goyen kahalte kuŋ waŋ teŋ hiyen al gore gaha yirinj:

² Nebe deŋ beleŋ mata igin teŋ meteŋ sanıŋ po teŋ hanjen, irde kanduk yenen hanjen goke mukku ma teŋ sanıŋ po heŋ hanjen goyen nurde himyen. Irde al kura dufay buluŋ minyaŋ mar goya hitek ma nurde hanjen go wor nurde himyen. Irde al kura yiŋgeŋ ge yeŋ, ‘Neŋbe Yesuyen mere basaŋ mar,’ yeŋ al hoyanj usi yirde hanjen mar goyen tuŋaŋ yurde meremiŋbe usi goyen keŋkela bebak teŋ hanjen go wor nurde himyen. ³ Deŋbe ne niŋ teŋ kanduk kurayen kurayen yenen hanjen gega, goke mukku ma teŋ taren po heŋ hanjen. Kanduk goke yul ma yeŋ hanjen.

⁴ Goyenpoga matatinj kura goke igin ma nurde hime gobe gahade: deŋbe hanjkapyä Al Kurunja al hoyanja niŋ amaneŋ wor po nud yuneŋ hinhan gega, gayenterbe go mata gob tubul teŋ gwaha ma teŋ haŋ. ⁵ Deŋbe mata igin wor po teŋ hinhande mat katamıŋ gobe ugınj wor po katamıŋ geb, goke dufay henayıŋ. Irde

mata buluňtiň yubul teňbe yeň ge bitiň mulgaň hekeb haňkapyň mata igin teň hinhan goyen sopte teň hinayiň. Munaň gwaha ma tinayiňbe ne beleň den hitte kuňbe nere hulsi den bana hi goyen gasuňende mat teň siňa irmeke gabutin gobe hubu po hiyyen. ⁶ Gega mata igin kura teň haňyen goke amanęň nurde hime gobe gahade: Nikolasyen usi mere gama irde haňyen mar gore mata teň haňyen goke ne beleň igin ma wor po nurde himyen gwahade goyen po, den wor go mar goke igin ma nurde yunen haňyen. Gobe igin wor po teň haňyen.

⁷ Niňgeb al kirmiň miňyaň marbe Holi Spirit beleň sios momon yirde hi goyen nurde bebak tinaň ko. Al kura mata buluňya kandukya goyen fole yirnayıň marbe ne beleň ok yinmeke nene hugiňeň hitek he iginen Al Kurunyen gasuňde haň goyen igin nenayıň,” yiriň.

Sumena niň Yesuyen alyá bereya sios niň yiriň

⁸ Be, al gore sopte gaha ninyiň: “Gebe Yesuyen alyá bereya sios Sumena taunde haň mar goyen doyaň yirde merene basaň heň saba yirde hiyen al hitte mere gahade kayayıň:

Mere direň tihim gabe det kuruň gayen miň uryiň irde kame det kuruň gayen pasi iryen al gote mere. Yeňbe kamýiň gega, sopte huwaryiň. Mereminbe gahade: ⁹ Nebe deň beleň kanduk yeneň haňyen irde dettiň miňmon geb det niň amu wor po heň haňyen gobe nurde himyen. Gega Al Kurunyen gasuňde niň detbe budam wor po deň hitte haň! Nebe al kura yiňgen ge yeň, ‘Neňbe Yuda

mar,’ yen al usi yirde hañ mar gore mere buluñ mat dirde hanjen gobe nurde himyen. Go mar gobe Yuda mar wor po moñ, irde Satanyen mere gama irniñ yen gabu irde hanjen mar yen yeneñ himyen. ¹⁰ Niñgeb deñbe kanduk yennayin goke kafura ma henayin. Ga nurnaj. Satan beleñ deñ goyen, “Gwaha yirmeke Al Kurun niñ dufaymin tareñ irtiñ goyen tubul tinañ,” yen deñ hañ bana gon niñ al kura yade koyare yiryeñ. Irde deñ goyen buluñ buluñ dirke nañja fay 10 gayen kanduk bana hinayin. Gega ne niñ dufaytin sanjiñ irtiñ gobe sanjiñ po tanarnayin. Mudunke kamnayin goke bada ma henayin. Gwaha tinayinbe kame gote muruñgem igin wor po Al Kurunya hugiñen heñ heñ goyen duneñ.

¹¹ Niñgeb al kirmiñ minyañ marbe Holi Spirit beleñ sios momon yirde hi goyen nurde bebak tinañ ko. Al kura mata buluñya kandukya goyen fole yirnayin marbe kamnayin gega, sopte kamde kamde gasuñ kak alare ma kuñbe Al Kurunya hugiñ hinayin,” yiriñ.

Pergamum niñ Yesuyen alya bereya sios niñ yiriñ

¹² Be, al gore sopte gaha ninyin: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Pergamum taunde hañ mar goyen doyañ yirde merene basañ heñ saba yirde hiyen al hitte mere gahade kayayin:

Mere direñ tihim gabe fulenjare niñ bidila kura misiñ kurhan kurhan goyen minyañ al gote mere. Meremiñbe gahade: ¹³ Nebe deñ goyen Satan beleñ nigen tiyuñ wor po yen

nurde tareŋ po meteŋ teŋ hiyende gor haŋ gobe nurde himyen. Gega deŋbe kanduk go bana haŋ goke kafura ma heŋ ne po gama nirde haŋ. Deŋbe ne niŋ dufaytiŋ tareŋ irtiŋ goyen tubul ma teŋ haŋ. Irde ne niŋ biŋde mat fudinde wor po tagalde hiyen al Antipas goyen al beleŋ tauntiŋ bana goŋ mayke kamyiŋ goyenter wor deŋbe ne niŋ dufaytiŋ saŋiŋ irtiŋ goyen tubul ma tiyamiŋ. Fudinde, tauntiŋ bana goŋbe Satan beleŋ heŋ meteŋ teŋ hi.

¹⁴ Goyenpoga matatiŋ kura iginj ma nurde himyen goyen momonj direŋ tihim gobe ga-hade: deŋ haŋ bana goŋ niŋ al kurabe Balamyen saba gama irde haŋ. Balambe Moap naŋare niŋ doyaŋ al kuruŋ Balak beleŋ daha mat Israel mar usi yirke det toneŋ al beleŋ yirtiŋ goyen galak yirtiŋ biŋge nenayiŋ irde leplep matare katnayiŋ yeŋ goke saba iryiŋ. ¹⁵ Gwahade goyen po, kuratiŋ kurabe Nikolasyen usi saba gama irde haŋ. ¹⁶ Niŋgeb matatiŋ goyen yubul teŋ Al Kuruŋ niŋ bitiŋ mulgaŋ hiyyen. Mongo ne beleŋ deŋ hitte aranen kuŋ fulenŋare niŋ bidila mohonŋner hiyen goyen teŋ go mar goya artek geb.

¹⁷ Niŋgeb al kirmiŋ miŋyaŋ marbe Holi Spirit beleŋ sios momonj yirde hi goyen nurde bebak tinaŋ ko. Al kura mata buluŋya kandukya

goyen fole yirnayin marbe kame ‘mana’* banare hitiŋ goyen kura yuneŋ. Irde hora faykek go hende al deňe gergeň katıŋ goyen wor yuneŋ. Al deňe gobe hora goyen tiyyen al go po ga nuryeň,” yiriň.

Taiataira niŋ Yesuyen alya bereya sios niŋ yirin

¹⁸ Be, al gore sopte gaha ninyiň: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Taiataira taunde haň mar goyen doyaň yirde merene basaň heň saba yirde hiyen al hitte mere gahade kayayıň:

Mere direň tihim gabe Al Kuruňyen Urmiňde mere. Diliňbe kak melak yara agat urde hinhin. Irde kahaňbe ain kura baras inęň hanýen goyen kakde kumga tike buk yeň hanýen go gwahade yara hinhin. Meremiňbe gahade: ¹⁹ Nebe mata dahade teň hanýen goyen nurde hime. Irde deň beleň Al Kuruňya al hoyanya niň amanęň nurt yunen hanýen irde Al Kuruň niň dufaytiň saňiň irde yen ge meteň teň hanýen goyen nurde hime. Deňbe yen ge teň kanduk yenen haň gega, goke mukku ma teň tareň po heň hanýen goyen wor nurde hime. Gayenter deň beleň mata igin teň hanýen gobe hančapya tiňen heňya mata teň hinhan gote folek wor po teň hanýen goyen manan̄ nurde hime.

* **2:17:** Mana gobe bikken Israel mar Isip naňa tubul teň sawsawa po kuruň naňa bana kuň hikeya Al Kuruň beleň biňge yuneň hinhin go goyen. Mana kurabe kuwe bana heň Biňa Bokis bana hinhin gega, Babilon mar beleň Israel marте naňa waň yakira tikeya bokis gobe bana kuriň. Gega Israel marbe kame Mesaia wayyen naturebe Bokis gobe kawan forok yiyyen yen nurde hanýen.

20 Goyenpoga matatiŋ kura goke iginj ma nurde himyen. Matatiŋ gobe gahade: deňbe bere kura goyen deňya heň bikkeň Yesebel† mata teŋ hin hin goyen gama irde hiyen gega, goke buluňeň ma nurde tubul tike deňya hi. Bere gobe yiňgeň ge yen, ‘Nebe Al Kurunyen mere basaŋ bere,’ yen hi. Bere gore meten marne usi saba yirde mata buluň teŋ teŋ belňende yukukeb al kurabe leplep mata teŋ haň, irde kurabe det toneň al beleň yirtiň goyen galak yirtiň binje nene haň. **21** Nebe bere goyen Al Kurun niň biň mulgaň heň mata buluňmin yubul teŋ teŋ nalu kerd unmiň gega, gwaha titek ma nurde hi. **22** Niňgeb bere goyen temeymeke kanduk kuruň bana katyeň. Irde al berem yaň beleň bere goya duwan teŋ teŋ mata teŋ hanjen marbe uliňde kanduk kuruň forok ird yunen. Go mar gobe bere gote mata buluň gama irtiň goyen yubul ma tinayinbe kanduk kuruň forok irde yunen. **23** Nebe al kura bere gote saba po gama irde dirňeň weň hitiň mar goyen gasa yirmekе kamnayıň. Gwaha yirmekе gab Yesuyen alya bereya tumňaň alyen biňde niň dufay keňkelä nurde hi albe yen po yen bebak tinayin. Nebe deň beleň mata teŋ hanj kuruň gote muruňgem duneň.

24 Be, deň Taiataira taunde niň sios bana bere

† **2:20:** Yesebelbe bikkeň Israel marte doyaň al kura Ahapyen berem. Bere gobe uňgura dolon yirdeb Israel mar manaj usi yirke bere gote mere gama irde uňgura dolon yirde hinhan. (1 Doyan Mar 16:31; 18:4; 21:1-26; 2 Doyan Mar 9:22; 9:30-37)

gote saba ma gama irde Satanyen mata kura banare niŋ wor po ineq hanjen gote saba ma nurde hanjen mar goyen momon direq tihim. Mere ga direq tihim gabe kanduk hoyaq kura dune yeq ma dineq hime. Merenebe gahade:
25 Denbe saba igin titin goyen tareq po tanarde hinayin. Irkeb ne waŋ deneq.

26 Ningeb al kura mata bulunya kandukya goyen fole irde dufayne po gama irde hike kuŋ kuŋ nalu funaq forok yiyyen marbe naŋa karkuwaŋ kurayen kurayen goyen doyaŋ yird yird sanqin yunen. **27** Goke teŋbe Al Kurunyen asanđe gahade katiŋ hi:

‘Yeŋbe doyaŋ al kurunyen kutum kura ain beleq po irtin goyen tanarde mel go doyaŋ yirde hiyen.

Yeŋ beleq mel go gwamuŋ yurke kuwe yase galaŋ yitiŋ yara heŋ buluŋ wor po henayin,’ yitiŋ. **Tikiŋ 2:9**

Ningeb yitiŋ gwahade goyen po Adone beleq alya bereya doyaŋ yird yird sanqin nuntin geb, ne wor mata bulunya kandukya goyen fole yirde dufayne po gama irde hinayin mar goyen doyaŋ mar karkuwaŋ heŋ heŋ tareq yunen.
28 Irde tarenne turqun yan wor po bayfon yara goyen wor yunen. **29** Al kirmiŋ miŋyaŋ marbe Holi Spirit beleq sios momon yirde hi goyen nurde bebak tinaŋ ko,” yiriŋ.

3

Sardis niŋ Yesuyen alya bereya sios niŋ yiriŋ

¹ Be, al gore sopte goha ninyij: “Gebe Yesuyen alya bereya Sardis taunde haŋ mar goyen doyan yirde merene basaŋ heŋ saba yirde hiyen al hitte mere gahade kayayiŋ:

Mere direŋ tihim gabe Holi Spirit mata wukkeŋ wor po 7 minyaŋ goya dinambe 7 goya yanarde hi al gote mere. Mereminbe gahade: nebe mata dahade teŋ hanyen gobe nurde hime. Al hoyan beleŋbe igiŋ po haŋ yeŋ denej haŋ gega, delnerbe al kamtiŋ yeŋ denej hime. ² Niŋgeb huwarnaŋ! Irde matatiŋ igiŋ yubul titek heŋ haŋ goyen sopte yanarde sanjŋ po yirnayiŋ. Gobe Al Kurun diliŋde matatiŋ gobe hako po haŋ yeŋ denej hime geb, gago dineŋ hime. ³ Niŋgeb haŋkapyɑ saba damiŋ dirke nuramiŋ goke bitiŋ sir ma yenayiŋ. Irde saba goyen gama irde mata buluŋtiŋ goyen yubul teŋ Al Kurun niŋ bitiŋ mulgaŋ hiyyeŋ. Munaŋ huwarnayiŋ moŋbe ma nurde hikeya kawe mar waŋ hanyen gwahade po, deŋ hitte kuŋ matatiŋ gote muruŋgem buluŋ dunenj. Deŋbe ne gayen deŋ hitte kuŋ kuŋ nalu goyen epte ma bebak tinayiŋ. ⁴ Goyenpoga deŋ sios Sardis taunde haŋ mar bana goŋ niŋ al kura matamiŋbe uliŋ umŋa tikiŋ ma yirtiŋ yara Al Kurun diliŋde wukkeŋ haŋ. Mel gobe Al Kurun diliŋde wukkeŋ hitiŋ mar gote amil faykek wor po goyen yunmeke hor teŋbe neya heŋ mata huwak teŋ hinayiŋ. Mel gobe gwaha yirtek po haŋ geb, gogo yireŋ. ⁵ Niŋgeb al kura mata buluŋya kandukya goyen fole yirnayiŋ marbe mel go yireŋ gwahade goyen po,

amil faykek wor po goyen hor yirde yunenj. Irde deñembe Al Kurunja hugiñej hitek marte deñem katinj asanđe mat yade siňa ma yirenj. Gwaha titñejbe Adoneya miyonminyat diliň mar mel goyen nere yenj nurd yuneň. ⁶ Al kirmiň minyanj marbe Holi Spirit beleň sios momoň yirde hi goyen nurde bebak tinaň ko,” yiriň.

Filadelfia niň Yesuyen alya bereya sios niň yiriň

⁷ Be, al gore sopte gaha ninyinj: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Filadelfia taunde haň mar goyen doyaň yirde merene basaň heň saba yirde hiyen al hitte mere gahade kayayıň:

Mere direň tihim gabe wukkek wor po, irde mere fudinde po teň hi al gote mere. Yeňbe Al Kuruň beleň alya bereyamiň doyaň yird yird gasuň Dewityen taun ineň hanjen gote miň al geb, taun yame degel degel ki goyen minyanj. Yeň beleň yame goyen hol iryenjbe al kura beleň epte ma tayyenj. Irde yeň beleň yame goyen tayyenjbe al kura beleň epte ma digilyenj. Mereminjbe gahade: ⁸ Nebe deň beleň mata dahade teň haň goyen nurde hime. Deň goyen iginj Dewityen taun bana hurkunayin yeňbe yame degelde dunmiň ga hi ga kennanj. Ne beleň yame degelde dunmiň gabe al kura epte ma tayyenj. Deňbe saňintiň kuruň moň gega, merene po gama irde ne niň helwaň ma heň hanjen goyen nurde hime. ⁹ Ga nurnan! Al buda Satanyen mere gama irde haň mar gobe usi mar wor po. Go mar gobe yiňgeň ge yenj, ‘Neňbe Yuda mar,’ yeň haň gega gwahade

moŋ. Nebe go mar goyen bul yirmekte deŋ hitte waŋ kahaŋtiŋ miŋde urguŋ kanayiŋ. Irdeb ne belen bubulkuŋne wor po yeŋ nurd dunęŋ himyen goyen keneŋ bebak tinayiŋ. ¹⁰ Deŋbe kanduk yeneŋ mukku ma teŋ tareŋ heŋ heŋ ge piŋeŋ ma heŋ hinayiŋ yeŋ tareŋ po dinmiriŋ goyen po gama irde hanjen geb, ne wor kanduk kuruŋ forok yeŋ yeŋ nature kanduk gore buluŋ dird dird belŋeŋbe pet tiyen. Kanduk gobe alya bereya megen han kuruŋ gote dufaymiŋya matamiŋya tuŋaŋ yurd yurd niŋ forok yiyyen gega, deŋ goyen kanduk go bana mat dad siŋa direŋ.

¹¹ Nebe heŋ ga ma wayen. Niŋgeb mere fudindeya mata huwakya deŋ hitte hi goyen keŋkela po tanarde hinayiŋ. Gogab kame matatiŋ igiŋ gote muruŋgem goyen al hoyan belen epte ma goran dirnayiŋ. ¹² Niŋgeb al kura mata buluŋya kandukya goyen fole yirnayiŋ marbe Al Kuruŋyen ya balem gote tolamiŋ yireŋ geb, Al Kuruŋya hugiŋen hinayiŋ. Yeŋbe ya balem go ma po tubul teŋ siŋare kunayiŋ. Nebe Al Kuruŋyen deŋemya taunmiŋ gote deŋemya goyen mel go ulinje kayen. Irde deŋne wor kayen. Taun gobe Yerusalem gergeŋ, Al Kuruŋyen gasuŋde mat katyen. ¹³ Al kirmiŋ miŋyaŋ marbe Holi Spirit beleŋ sios momoŋ yirde hi goyen nurde bebak tinaŋ ko,” yiriŋ.

Laodisia niŋ Yesuyen alya bereya sios niŋ yiriŋ

¹⁴ Be, al gore sopte gaha ninyiŋ: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Laodisia taunde haŋ mar goyen

doyaŋ yirde merene basaŋ heŋ saba yirde hiyen
al hitte asaŋ gahade kayayıŋ:

Mere direŋ tihim gabe mere fudinde gote
miŋ alyen mere. Yenbe binja tiyyiŋ goyen
fudinde po gama ird ird al, irde Al Kuruŋ niŋ
fudinde po tagal tagal al. Al gobe det kuruŋ
gayen Al Kuruŋ beleŋ forok yiryiŋ gote doyaŋ
al. Mereminbe gahade: ¹⁵ Nebe deŋ beleŋ mata
dahade teŋ hanjen goyen nurde hime. Dende
Al Kuruŋ gama ird ird matatinbe sanjiŋ wor po
moŋ, irde buluŋ wor po moŋ, kahaltem po hanj.
Gobe fe kura uka wor po moŋ, irde uysuŋ wor
po moŋ go gwahade goyen. Goyenbe deŋ goyen
uka hiniŋ yenbe ukam po hiwoŋ, munaj uysuŋ
hiniŋ yenbe uysuŋ po hiwoŋ yeŋ nurde hime.
¹⁶ Deŋbe fe kura uka wor po moŋ, irde uysuŋ
wor po moŋ yara geb, mohonjer mat meyan
titin yara dirde demeyde harhokne duneŋ ti-
him. ¹⁷ Deŋbe dindigeŋ ge yenbe, ‘Neŋbe igin
wor po hite. Mataniniŋbe igin po teŋ hityen
geb, mata igin hoyan kura neŋ titekbe hubu,’
yen hanjen. Goyenpoga deŋbe al buniŋeŋ wor
po, mata igin kura deŋ hitte ma hi goyen bebak
ma teŋ hanj! Deŋbe kaŋaŋ mar, kupson heŋ
kuŋ hanj, irde diltin titmiŋ yen denej hime.
¹⁸ Niŋgeb ne hitte mat gol hora* kakde kumga
tike igin wor po hitin goyen damu tinaŋ dinen
hime. Gogab Al Kuruŋ diliŋde samuntin yan
mar wor po henayiŋ. Irde amil faykek† ne
hitte damu tinaŋ dinen hime. Gogab kupson

* **3:18:** Al Kuruŋ diliŋde mata igin wor po goke yitiŋ. † **3:18:**
Amil faykekbe mata huwak wukken wor po goke yitiŋ.

hej memyak hitiŋ hanj goyen amil gore ultiŋ aw duryen. Irde diltiŋ titmiŋ go sope yird yird goke he fimiŋ kura ne hitte damu tinaŋ dinen hime. Gogab iginj naŋkennayiŋ.

¹⁹ Nebe al kura bubulkunjne wor po yeŋ nurde yuneŋ himyen marbe buluŋ tike goke yineŋ teŋ saba yirde himyen. Niŋgeb mata iginj gama yird yird mata goke po nurde hinayiŋ. Irde mata buluŋtiŋ yubul teŋ yeŋ ge bitiŋ mulgaŋ hiyyen. ²⁰ Ga nurnaŋ! Nebe yamere huwarde yame mayde hime. Al kura merene nurde yame degelde nunkeb bana goŋ hurkuŋbe yeŋya dula teŋ yeŋya hireŋ.

²¹ Niŋgeb al kura mata buluŋya kandukya goyen fole yirnayiŋ marbe ne beleŋ al buluŋ fole irde deňne yaŋ wor po hej Adoneya har gwahade goyen po, yeŋ wor doyaŋ mar karkuwaaŋ hen neya hej hej saŋiŋ goyen yunen. ²² Al kirmiŋ miŋyaŋ marbe Holi Spirit beleŋ sios mere momoŋ yirde hi goyen nurde bebak tinaŋ ko,” yiriŋ.

4

Al Kuruŋyen gasuŋde niŋ taun goke yiriŋ

¹ Be, al gore gwaha yiriŋ go kamereb Al Kuruŋyen gasuŋde hurkuŋ hurkuŋ yame figiltiŋ hinhin goyen forok yeke kinmiriŋ. Irkeb al melak kura haŋkapyä bigul mere titiŋ yara nurmiriŋ goyen gore po, “Hende gar waya. Irkeb kame mata dahade forok yenayiŋ goyen gikala gireŋ,” ninyiŋ. ² Irkeb goya goyen po Holi Spirit beleŋ tareŋ po ketal nuryiŋ. Irkeb kemne mat Al

Kuruñyen gasuñ bana Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde al kura keperde hike kinmirinj.

³ Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde gor keperde hin hin al gote dinsokbe yaspa hora ya hora bukkenj konilian inen hanjen go gwahade yara agat urde hin hin. Irde gamatsaw beleñ keperd keperd gasuñ go milgu irtinj goyen kinmirinj. Gamatsaw gobe hora digulak emeral inen hanjen gwahade yara melak heñ hin hin.

⁴ Be, Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñ go siñakyajbe doyañ marte keperd keperd gasuñ 24 gore milgu irtinj hin han. Go hereñbe Al Kuruñyen alya bereyat doyañ mar parguwak 24 beleñ kipertiñde hin han. Mel gobe amil fayken hor yirde tonajdebe doyañ alyen tonajhor yirtinj hin han.

⁵ Be, Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde matbe dagamel teñ daga katen hururun teñ hin hin. Keperd keperd gasuñ goyen diliñ marbe hulsi 7 beleñ melak heñ tol tol yenj hin han. Hulsi 7 gobe Holi Spirit mata wukkenj wor po 7 minyanj go goyen.

⁶ Irde makaj ala galas beleñ po irtinj yara wukkenj wor po goyen wor keperd keperd gasuñ go diliñ mar beleñ hin hin.

Be, doyañ mar 24 gote keperd keperd gasuñ Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñ milgu irtinj goyen kahal banabe det biñfut minyanj Al Kuruñ beleñ yirtinj kura sipte hin han. Det gote biñya harhokya beleñbe diliñ beleñ po sam yirtinj hin han.

⁷ Det biñfut minyanj goyen kurabe laion yara kinmirinj. Kurabe bulmakaw yara, irde kurate kimiñbe al kimiñ yara kinmirinj. Irde funañbe buntuluñ naña kota foy titinj yara gor

hike kinmirinj. ⁸ Det biñfut minyañ sipte goyen yuñkurenj yuñkurenjbe tapeñ 6 minyañ hinhan. Irde uliñ pigiñbe diliñ beleñ po tumyañ sam yirtiñ hinhan. Tapeñ yufuk bana manay diliñ beleñ sam yirtiñ hinhan. Det biñfut minyañ gobe nañkahalya wawuňya hugiñen gaha yen hinhan:

“Al wukkeñ, al wukkeñ,

Doyañ Al Kurunjbe al wukkeñ wor po.

Al Kurunj tareñminj kurunj wor po gobe

bikkenj hinjin, gayenter hi,

irde kame wayyen,” yen hinhan.

⁹ Det biñfut minyañ gore Doyañ Al Kurunyen keperd keperd gasuñde keperde heñ gwahader hitiñ al goyen deñem turñuñ yañ irde isoka irde meteñminj goke iginj nurd uneñ hinhan. ¹⁰ Gwaha teñ hike goya goyenbe Al Kurunyen alya bereyat doyañ mar parguwak 24 beleñbe Doyañ Al Kurunyen gasuñde keperde hinjin al gote diliñ mar urguñ kañ gwahader hitiñ al goyen dolonj irde hinhan. Mel gobe doyañ mar karkuwañde tonañhorminj goyen yugu teñ Doyañ Al Kurunyen keperd keperd gasuñ goyen kahanj miñde yerdeb gaha yen hinhan:

¹¹ “Gebe Doyañ Al Kurunjiniñ, irde Al Kurunjiniñ.

Ge beleñ po ga det kurunj gayen yirariñ.

Dufayge po gama irde det kurunj gayen forok yirariñ.

Niñgeb deñe turñuñ yañya sanjñ kurunyä tetek po ha.

Irde palap girtek po ha,” yen hinhan.

5

Asanya Sipsip al dirinj dirneñja

¹ Be, go kamereb Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde kipirtiñ hinhin al gote hanij yase banabe asañ sobam bili irtiñ kura goyen tanarde hike kinmiriñ. Asañ gobe harhok beleñya biñ beleñya tumñañ katiñ, irde det uñguni yara goyen 7 yade asañ bili irtinde gor sanij yirtiñ hinhan.

² Be, nebe Al Kuruñyen miyoñ tareñmiñ kurunj wor po kura gore hokde, “Ganuj al beleñ det uñguni yara asañ yulyañen bili irtinde taga yurtiñ goyen epte yukala teñ asañ go digilyeñ?” yeke kinmiriñ. ³ Goyenpoga al gore kura asañ ulyañ go epte degeltek moñ. Asañ goyen bana keneñ keneñ manañ epte moñ. Al Kuruñyen gasuñde niñ, megen niñ, megeñ biñ bana niñ al ma det kura beleñ epte ma asañ go degelde kentek hinhan. ⁴ Irkeb al wukkek wor po kura gore asañ goyen epte degelde go biñde kentek miñmoñ wor po keneñbe goke esitinde hinhem. ⁵ Irkeb Al Kuruñyen alya bereyat doyañ marte parguwak kura beleñ, “Eseñ ma yo! Yekop urmiñ kura Yuda, deñem kurabe Laion iner hañyen gote dari gama irde forok yirinj al gobe Dewityen miñde mat watinj. Yeñbe asogom al buluñ goyen fole irtiñ. Al gore gab det uñguni yara beleñ asañ sobam bili irde tareñ yirtiñ det 7 goyen epte yukala teñ digilyeñ,” ninyinj.

⁶ Be, go kamereb al kura Sipsip al dirinj dirneñgo gwahade yara kinmiriñ. Sipsip go keneñmiñbe bikkeñ mayke kamtiñ yara kinmiriñ. Be, Sipsip dirneñgo Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd

gasuŋ kahalte wor po gor huwarde hin hin. Keperd keperd gasuŋ goyen siŋakyarjbe det biŋfut miŋyan sipteya Al Kurunyen alya bereyat doyan marte parguwakya beleŋ milgu irtiŋ hin han. Sip-sip dirneŋ gote hirkambe 7, irde diliŋ wor 7 hin han. Diliŋ 7 gobe Holi Spirityen mata wukkek wor po 7 miŋyan go goyen. Holi Spirit gobe Al Kuruŋ beleŋ alya bereya megen haŋ kuruŋ goke teŋ kerke kuriŋ. ⁷ Be, Sipsip dirneŋ gore Doyan Al Kurunyen keperd keperd gasuŋde hin hin al go hitte kuŋ haniŋ yase bana asaŋ ulyaŋ bili irde uŋguni po saŋiŋ irtiŋ hin hin goyen tirin. ⁸ Be, yeŋ beleŋ asaŋ go tekeb det biŋfut miŋyan sipte goya Al Kurunyen alya bereyat doyan marte parguwak 24 gore Sipsip dirneŋ kimiŋ mat urguŋ kayamiŋ. Urguŋ kayamiŋ mar gobe yuŋkuren yuŋkuren tikiŋde niŋ det hap ineŋ han yen goyen nende gigen yanartiŋ hin han. Irde koron gol hora beleŋ po yirtiŋ goyen wor yanartiŋ hin han. Koron bana goŋbe det hamıŋ igit muŋ wor po go goyen miŋyan hin han. Det hamıŋ igit muŋ wor po gobe Al Kurunyen alya bereya beleŋ Al Kuruŋ mere irde han yen go goyen. ⁹ Be, mel gobe tikiŋde niŋ det hap ineŋ han yen goya koron gol hora beleŋ yirtiŋ goyen yanarde tikiŋ gergeŋ kura hamıŋ. Tikiŋmiŋbe gahade:

“Gebe mugunke kamarin.

Irde darige wok yitiŋ go hende harde alya bereya
Al Kuruŋ hitte yumulgaŋ tiyariŋ.

Alya bereya gobe miŋ kurayen kurayen, meremiŋ kurayen kurayen, dari miŋ kurayen kurayen, naŋa kurar niŋ kura niŋ yumulgaŋ tiyariŋ.

Goke teñbe ge beleñ po gab epte asañ goyen teñ degelayinj.

¹⁰ Ge beleñ mel goyen alya bereya Al Kuruñ beleñ doyañ yird yird mar yirariñ.

Irde Al Kuruñ doloñ ird ird mata doyañ mar yirariñ.

Irkeb yen beleñ det kuruñ megen hañ kuruñ goyen doyañ yirde hinayinj,” yamiñ.

¹¹ Be, go kamereb nebe Al Kuruñyen miyon budam wor po epte ma kapyan hetek goyen yeneñbe meremiñ manan̄ nurmiriñ. Miyon goreb Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasun, det biñfut miňyan̄ sipte goyen, irde Al Kuruñyen alya bereyat doyañ marte parguwak goyen milgu yiramiñ. ¹² Irdeb hokde po tikiñ gahade haminj: “Sipsip dirñeñ mayke kamyin̄ gore po gab epte sañin̄ tetek hi.

Irde epte Al Kuruñyen samuñ tumñañ igin̄ yawartek hi.

Dufay wukkek, sañin̄, deñe turñuñ yan̄ goyen igin̄ yende hetek hi.

Irde palap irde isoka irtek albe ge po,” yamiñ.

¹³ Be, go kamereb det kuruñ gayen tumñañ tikiñ heñ hinhan. Nanķinde niñ, megen niñ, megeñ biñ bana niñ, irde makanyeñde niñ det kuruñ goreb gahade tikiñ haminj:

“Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde kipirtiñ hi al goya Sipsip dirñeñya goyen isoka yirde palap yirde deñe turñuñ yan̄ yirde tareñ kuruñ gobe gwahader yen̄ po yuneñ hitek,” yamiñ.

14 Irkeb det biñfut miñyañ sipte gore wol heñbe, “Fudinde wor po,” yamiñ. Irkeb Al Kurunyen alya bereyat doyañ marte parguwak beleñ dokolhon yuguluñ teñ urguñ kañbe Al Kurunya Sipsip dirñeñya goyen doloñ yiramiñ.

6

Asañ bili irde tareñ yirtiñ uñguni goyen yukala teñ asañ go digilyiñ

1 Be, go kamereb Sipsip dirñeñ beleñ asañ bili irde uñguni 7 po sanjñ yirtiñ goyen uñkureñmiñ ukala tiyyiñ goyen kinmiriñ. Irkeb det biñfut miñyañ sipte hinhan goyen uñkureñ kura beleñ “Waya!” yiriñ. Mere tiyyiñ gobe daga migirin yara tiyyiñ. **2** Irkeb hos faykek kura goyen forok yeke kinmiriñ. Al kura hos go hende hinhin al gobe hite haninde manan hinhin. Irde doyan alyen tonañhor hor irde untiñ. Irkeb megeñ hike kwa kurun goyen bana goñ kuñ fulenja tiyyiñ. Yen beleñ po megenyä alya yad yad niñ teñ hos hende kuriñ.

3 Be, Sipsip dirñeñ beleñ uñguni kura sopte ukala tikeb det biñfut miñyañ sipte goyen kura beleñ wor sopte, “Waya!” yeke nurmiriñ. **4** Be, gwaha yekeb hos hoyan kura forok yiriñ. Hos gobe bukkeñhel yitiñ wor po. Hos go hende keperde hinhin al gobe alya bereya megen hañ gayen biñ kamke awalikde heñ heñ mata goyen teñ siña irke al yiñgeñ uliñ kadom muguneñ teñ kamde kamde sañjñ untiñ. Irde fulenjare niñ bidila kurun kura goyen wor untiñ.

⁵ Be, Sipsip dirnej belej uñguni tarej yirtinj 7 bana goyen karwomiñ ukala tikeb det binjut minyanj sipte goyen hoyanj kura belej wor, “Waya!” yeke nurmirinj. Be, gwaha yekeb hos kura delne mar forok yeke kinmirinj. Hos gobe halkej wor po. Hos go hende keperde hinhin al gobe det kanduk tuñaj teñ teñ det kura haninde tanartij hinhin. ⁶ Irkeb det binjut minyanj sipte hinhan bana goj mat al melak kura forok yeke nurmirinj. Merebe gahade: “Albe metej teñ hinayinj gega, binjebé budam ma forok yeñ hinayinj. Irkeb nañja fay uñkureñ bana metej teñ murunjem teñ hinayinj gote hora gore binje damu teñ hinayinj gega, binje budam ma yade hinayinj. Ningeb binje damu tiniñ yeñ wit damu teñ hinayinjbe koronj dirnej uñkureñ gwahade po teñ hinayinj, munaj bali damu teñ hinayinjbe koronj muknej karwo gwahade po yade hinayinj. Goyenbe mel gore olip fimiñya wain fimiñyabe iginj yawarnayinj geb, olip heyä wain heyabe buluñ ma yirayinj,” yirinj.

⁷ Be, Sipsip dirnej belej uñguni tarej yirtinj 7 bana goyen siptemiñ ukala tikeb det binjut minyanj sipte hinhan goyen funaj belej, “Waya!” yeke nurmirinj. ⁸ Be, gwaha yekeb hos kura delne mar forok yeke kinmirinj. Hos gobe wulsakkej. Hos go hende keperde hinhin al gote denjembe Kamde Kamde. Yeñ hos hende wañ hikeb Al Metebe harhokde go po bindere gama irde wañ hike kinmirinj. Al irawa gobe alya bereya megen hañ kurun gayen pota yirke buda sipte hekeb buda uñkureñbe buluñ yirke kamde

kamde sañiŋ yuntiŋ. Niŋgeb buda uŋkurenj goyen bana al kurabe fulenjare niŋ bidilare kamnayiŋ, biŋge kamde kamnayiŋ, kurabe garbam heŋ kamnayiŋ, irde kurabe dapŋa duwi kafuram wor po gore gasa yirke kamnayiŋ.

⁹ Be, Sipsip dirŋeŋ beleŋ uŋguni sañiŋ yirtiŋ 7 bana goŋ siptesonŋoŋmiŋ goyen ukala tiyyiŋ. Irkeb al buda kura Al Kurunyen mere gama irde tagalde kuŋ hike gasa yirke kamamiŋ mar gote toneŋbe Al Kurun galak ird ird alta yufukde hike yinmiriŋ. ¹⁰ Mel gore hokde po, “Doyaŋ Al Kurun, tareŋgebe kuruŋ wor po. Gebe wukkenj wor po, irde meregebe fudinde wor po. Goyenbe megen haŋ mar beleŋ mudunke kamtiriŋ goyen goke daha naŋa gab merere yerde matamiŋ gote muruŋgem buluŋ goyen wol heŋ yunayiŋ? Sobamde po doyaŋ hetek we?” inamiŋ. ¹¹ Irde mel gobe yuŋkurenj yuŋkurenj amil faykeŋ nende gigen yuntiŋ. Irdeb, “Deŋ mudunke kamamiŋ gwahade goyen po, Doyaŋ Al Kurunya heŋ kadtıŋ yago hitiŋ maryā Doyaŋ Al Kurunyen meteŋ mar kadtıŋ hitiŋ goyen wor gasa yirke kamde hinayiŋ goyen kuŋ kuŋ budam heŋ ep heke gab muduntiŋ mar goyen merere huwarnayiŋ geb, goke doyaŋ heŋ hinayiŋ. Go nalu gobe ulyanđe ma hikeya forok yiyyeŋ,” yinke nuramiŋ.

¹² Be, Sipsip dirŋeŋ beleŋ uŋguni tareŋ yirtiŋ 7 bana goyen 6miŋ ukala tiyyiŋ goyen kinmiriŋ. Irkeb niniŋa kuruŋ wor po forok yirinj. Naŋabe kidoma buluŋ po hiriŋ. Gobe meme sikken halkeŋ wor po gore uliŋhor irtiŋ gwahade yara hiriŋ. Irde gagasibe dari yara bukkeŋhel wor

po hiriñ. ¹³ Irde dinambe yagobe nañkiñde mat suk yeñ megen katamiñ. Dinambe gobe meñe kuruj harde fik he iginen hañkäpok fuguru tike megen kateñ hanjen go gwahade tiyamin. ¹⁴ Nañkiñbe asañ sobam bili irtiñ yara bili irke hubu hiriñ. Duguya motmotañabe tumjañ gasuñjeñde mat yade hoyanje yirtiñ. ¹⁵ Irkeb megen niñ doyañ mar karkuwañ, doyañ mar, fulenja marte doyañ mar karkuwañ, al horam yan mar, sañin miñyan mar, al kurate yufuk bana heñ muruñgem moñ duliñ meteñ teñ hañ maryabe yingeñ dufayminde hañ marya tumjañ busa-harde duguyañ hurkuñ horabok bana hinhan, irde kurabe hora karkuwañ kahalte mabok biñde hinhan. ¹⁶⁻¹⁷ Mel gobe duguya hora karkuwañya goyen mabokde heñbe, “Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde keperde hi al goya Sipsip dirñeñya gote bearar goyen ganuñ mar beleñ epte sañin heñ fole irnayiñ? Hubu wor po! Niñgeb den duguya hora karkuwañya, neñ hende katnañ. Irdeb Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde keperde hi al gote diliñde hitek moñ geb, bana dernañ. Irkeb Sipsip dirñeñ gote bearar go ma kentek,” yamiñ.

7

Alya bereya 144,000 goyen basiña yiryiñ

¹ Be, go kamereb Al Kuruñyen miyoñ sipte beleñ megeñ muruñ kurhan kurhan huwarde hike yinmiriñ. Miyoñmiñ sipte gobe moñgo meñe huwarde megeñya makanyaabe heya buluñ yiryeñkek yeñbe meñe beljeñ sipte goyen pet

teŋ hinhan. ² Irke Al Kuruŋyen miyon hoyan kura naŋa waŋ waŋ beleŋ mat waŋ hike kinmirinj. Yeŋbe alya bereya Al Kuruŋ gwahader hitiŋ beleŋ basiŋa yiryinj goyen kimiŋde soŋ yird yirdde niŋ det goyen miŋyan wake kinmirinj. Be, miyon gore miyon sipte, megenja makajya buluŋ yirtek tareŋ yuntiŋ goyen kuware po hoy yirdeb yinyinj. ³ “Neŋ beleŋ Al Kuruŋniniŋ gote meteŋ mar kimiŋde soŋ yird yird goyen pasi irteke gab megenj, makajya heya goyen gwa- muŋ yurnayinj,” yinyinj. ⁴ Irde alya bereya Al Kuruŋyen meteŋ mar kimiŋde soŋ yirtiŋ goyen kapyan heŋ pasi irdeb, “Soŋ yirtiŋ mar tumŋaŋbe 144,000,” yeke nurmirinj. Kimiŋde soŋ yirtiŋ mar gobe Israel mar al miŋ 12 bana mat watiŋ. ⁵ Go mar gobe gahade:

Yuda miŋde niŋbe 12,000,
 Ruben miŋde niŋbe 12,000,
 Gat miŋde niŋbe 12,000,
⁶ Aser miŋde niŋbe 12,000,
 Naptali miŋde niŋbe 12,000,
 Manase miŋde niŋbe 12,000,
⁷ Simeon miŋde niŋbe 12,000,
 Liwai miŋde niŋbe 12,000,
 Isakar miŋde niŋbe 12,000,
⁸ Sebulun miŋde niŋbe 12,000,
 Yosep miŋde niŋbe 12,000,
 Benyamin miŋde niŋbe 12,000.

Al buda kuruŋ beleŋ Al Kuruŋ dolon iramiŋ

⁹ Be, go kamereb al buda kuruŋ wor po epte ma kapyan hetek goyen delne mar forok yeke yinmirinj. Mel gobe naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ, miŋ

kurayen kurayen, sikkeŋ umŋa kurayen kurayen, irde merem kurayen kurayende mat watiŋ. Mel gobe amil faykeŋ hor yirdeb Doyaŋ Al Kuruŋyen keperd keperd gasunŋa Sipsip dirŋenŋyat diliŋ mar huwarde patila yuwalŋeŋ yanarde hinhan.*

10 Irde kuware po,

“Dumulgaŋ teŋ teŋ mata gobe Al Kuruŋniniŋya
Sipsip dirŋenŋya hitte mat watiŋ.

Al Kuruŋbe Doyaŋ Al Kuruŋyen gasunŋe de keperde
hi!” yamiŋ.

11 Be, Al Kuruŋyen miyoŋ beleŋ tumŋaŋ Doyaŋ Al Kuruŋyen keperd keperd gasunŋa Al Ku-
ruŋyen alya bereyat doyaŋ marte parguwakyabe
det biŋfut miŋyaŋ sipteya goyen gote harhokde
huwarde milgu yiramiŋ. Irdeb Doyaŋ Al Ku-
ruŋyen keperd keperd gasunŋ beleŋ goŋ diliŋ mar
wulgurut yeŋ kimiŋ megen irde Al Kuruŋ dolon
iramiŋ. **12** Dolon irde heŋyabe gaha yamiŋ:

“Fudinde wor po!

Al Kuruŋ isoka irde deŋem turŋuŋ yaŋ irde hitek!

Dufay wukkekya tareŋya saŋinyaabe hugiŋen

Al Kuruŋniniŋde po henayin.

Yeŋ po ga iŋiŋ nurd uneŋ palap irde hitek!

Fudinde wor po!” yamiŋ.

13 Be, go kamereb Al Kuruŋyen alya bereyat
doyaŋ marte parguwak 24 bana goŋ niŋ al kura
beleŋ, “Al buda amil faykeŋ hor yirtiŋ mar gabe
ganŋaŋ? Irde mel gabe damde mat watiŋ?” nineŋ
gusunŋaŋ niryiŋ. **14** Irkeb ne beleŋ wol heŋbe,
“Doyaŋ al, gebe nurde ha,” inmiriŋ. Irkeb yeŋ

* **7:9:** Patila yuwalŋeŋbe al buluŋ fole irtiŋ goke yitiŋ.

beleñ, “Al buda gabe kanduk kuruñ yeneñ hinhan gega, sañiñ heñ watin mar. Mel gabe amil hor yirtiñ goyen Sipsip dirñeñde dari beleñ po halde faykek wor po yiramiñ. ¹⁵ Gwahade ningeb mel gore Al Kuruñyen ya balem bana heñ Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde gon diliñ mar nañkahalya wawunya dolon ird ird mata teñ hanjen. Irkeb Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde keperde hi al gore mel goya heñ yufukde yerde doyañ yirde hiyen. ¹⁶ Irkeb mel gobe sopte binje ma kamnayıñ, irde fe niñ ma yiryen. Irde nañña ma, kak uka wor po kura gore epte ma buluñ yiryen. ¹⁷ Gobe Sipsip dirñeñ, Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñ kahalte hi al gore sipsip doyañ al yara heñ mel go doyañ yirde hiyen geb, epte ma buluñ henayıñ. Yeñ beleñ mel go bul yirde Al Kuruñya hugineñ heñ heñ fe forok yeñ hanjen gasuñyañ yukuyen. Irkeb Al Kuruñ beleñ mel gote diliñ fimiñ tumñañ halde yunyen,” ninyiñ.

8

Asañ bili irtiñ uñguni tareñ yirtiñ goyen funañ ukala tiyyiñ

¹ Be, Sipsip dirñeñ beleñ asañ ulyañ bili irtiñ goyen uñguni tareñ yirtiñ 7 bana goyen funañmiñ ukala tiyyiñ. Irkeb 30 minit gwahade Al Kuruñyen gasuñde migiriñ miñmon, diñden iramiñ. ² Go kamereb Al Kuruñ diliñ mar miyon 7 huwarde hanjen goyen yinmiriñ. Miyon gobe bigul 7 yunke yanaramiñ.

³ Irkeb Al Kurunyen miyon hoyan kura belej det hamjenyan yan kumga teñ teñde niñ koron gol hora belej po irtin goyen teñbe Al Kurun galak ird ird alta diliñ mar huwaryin. Yeñbe Doyañ Al Kurunyen keperd keperd gasuñ diliñ mar alta gol po irtin go hende det hamjenyan igin kumga teñ teñ goyen kurun po yawaryin. Gobe Al Kurunyen alya bereya mere irde hanjen mar goya gabu yirde Al Kurun galak ire yeñbe gogo tiyyin. ⁴ Irdeb det hamjenyan yan goyen kumga tike kaki goya Al Kurunyen alya bereya belej mere irde hanjen goya tumjan gabu heñ Al Kurun hitte hurkuriñ. ⁵ Irke gab miyon gore det hamjen kumga teñ teñde niñ koron goyen teñbe alta hende kak hinhin goyen faryin. Irdeb goyen teñ megen timiyyin. Irkeb dagamel teñ daga katen hururuñ teñ niniña tiyyin.

Bigul 7 mere tiyamiñ

⁶ Be, gor matbe hanjkapyä Al Kurunyen miyon 7 gore bigul 7 yawaramiñ goyen fu yirniñ tiyamiñ.

⁷ Be, miyon 7 bana goyen mehenje niñ gore wa bigulmiñ fu iryin. Irkeb kigariñ bilmiñ hora yara goya kak dariya suluk irtinya goyen kigariñ kattiñ yara kurun po katyin. Irkeb megeñ kurun gayen kurar kurar humga kuriñ. Humga kuriñ gobe megeñ gayen patke karwo hiyyen, irde unjkureñbe humga kuyen go gwahade hiriñ. Irde he megen hañ manañ gwahade po tiyamiñ. Irde yamuñbe tumjan humga kwamiñ.

⁸ Be, go kamereb miyon 7 bana gon hoyan kura belej bigulmiñ fu iryin. Gwaha irkeb det kura dugu kurun kak humga kuñ hinhin yara goyen

makaŋ alare timiytiŋ kinmiriŋ. Irkeb makaŋ ala kuruŋ kurhanbe dari hiriŋ. Gobe makaŋ ala pota yirke karwo hitiŋ goyen uŋkureŋbe dari hiyyen go gwahade goyen. ⁹ Irkeb makaŋde niŋ det biŋfut miŋyaŋ pota irde buda karwo yirtiŋ bana goŋ buda uŋkureŋbe tumŋaŋ kamamiŋ. Irde hakwa yago manaŋ pota irde buda karwo yirtiŋ bana goŋ buda uŋkureŋbe gwamuŋ yuryeŋ go gwahade yiryiŋ.

¹⁰ Be, go kamereb Al Kurunyen miyoŋ 7 bana goŋ karwomiŋ beleŋ bigulmiŋ fu iryiŋ. Gwaha irkeb dinambe kuruŋ miliŋ wor po hulsi melak heŋ hi yara gore naŋkiŋde mat fe karkuwaŋya fe mukneŋya hende katyiŋ. Gobe fe karkuwaŋya fe mukneŋya gabu yirde buda karwo yirtiŋ bana buda uŋkureŋ go hende katyeŋ go gwahade goyen. ¹¹ Dinambe gote deŋembe “Urek”. Dinambe gore katkeb fe buda gobe urek hamin. Irke al budam wor po fe urek hitiŋ go nene kamamiŋ.

¹² Be, go kamereb miyoŋ 7 bana goŋ siptemiŋ beleŋ bigulmiŋ fu iryiŋ. Irkeb naŋa diliŋ goyen paten karwo irke uŋkureŋbe det kura beleŋ mayke aymuk iryiŋ. Gagasiya dinambe yagoya manaŋ gwahade po buluŋ hamin. Irkeb saŋiŋmiŋbe saŋiŋ heŋ hanŋapyä agat urde hanyen go gwahade moŋ, kidomak hiriŋ. Niŋgeb naŋa fay bana goŋ naŋa keŋkelä ma temeyde hin hin, kidomak po hin hin. Wawuŋ wor gagasiya dinambe ya keŋkelä ma temeyde hin han, kidoma buluŋ po hin hin.

¹³ Be, go kamereb buntuluŋ kura naŋa kota

hende hoyan foy teñ hike kinmirinj. Buntuluñ gore hokde po, “Mata kafuram wor po! Mata kafuram wor po! Al Kuruñyen miyon hoyan karwo hanj gore bigulmiñ fu yirkeb mata alya bereya megen hanj mar hitte forok yenayin gobe kafuram wor po!” yiriñ.

9

¹ Be, go kamereb Al Kuruñyen miyon 7 bana gonj siptesonjoñmiñ beleñ bigulmiñ fu iryinj. Irkeb dinambe kura bikken nañkiñde mat megen katyinj goyen kinmirinj. Dinambe gobe mete dukuñ wor po kimyan miñmoñ bana gonj kurkuñ kurkuñ yame hol irdde niñ ki untinj. ² Irkeb dinambe gore mete dukuñ wor po bana gonj kurkuñ kurkuñ yame hol iryinj. Irkeb kaki beleñ kak tupi kuruñde mat kaki wañ hiyen go gwahade goyen pul yeñ wayyinj. Mete dukuñ wor po bana mat kaki watinj gore nañja diliñja nañkiñja pet tike kidoma hirinj. ³ Irkeb gusu budam wor po kaki bana mat megen kateñ hinhan. Gusu gobe misinj kalpañ beleñ al yisenj hanjen gote tareñ yara yuntinj. ⁴ Gusu gobe yamuñja busa asanyaabe he yago megen hanj goyen buluñ ma yirnayin yintinj. Gega alya bereya Al Kuruñ beleñ kiminjde soñ ma yirtinj mar go po ga yisinayin yintinj. ⁵ Goyenpoga gusu gobe al yisike kamde kamde sañinj ma yuntinj. Yisike gagasi siptesonjoñ bana uliñ misinj kuruñ po kattek tareñ po yuntinj. Uliñ misinj buluñ po katnayinj gobe misinj kalpañ kura gore al yisike misinj buluñ po nurde hanjen go gwahade goyen. ⁶ Gusu beleñ yisike gagasi siptesonjoñ uliñ misinj buluñ po kateñ hinayinjä gobe kamde kamde niñ

wor po nurde hinayıñ gega ma kamnayıñ. Mel gobe kamtek wor po yirde hiyen gega, kamde kamde beleñ yeneñ yilwa yiryen.

⁷ Be, gusu gobe fulenjare kuñ kuñ niñ hos yara gitik yirtiñ yinmiriñ. Gusu go tonaq hendebe det kura doyañ al kurunyen tonaqhor gol beleñ po yirtiñ goyen hor yirtiñ hinhan. Irde dinsokbe alyen yara yinmiriñ. ⁸ Irde tonaq yuwaljeñbe sobam bereyen yara hinhan. Irde misiñbe dapra kafuram wor po kura laion gote misiñ yara yinmiriñ. ⁹ Irde dumunjedebe dari mala pet teñ teñde niñ det ain parwek goyen yirtiñ. Irde foy teñ kuñ hike tapeñ gote migiriñbe kuruñ wor po. Migiriñ gobe fulenjare niñ nima hos beleñ yuluñ teñ hanjen budam wor po fulenjare kuñ hike naña migiriñ kuruñ wor po forok yen hanjen go gwahade goyen. ¹⁰ Gusu buda gobe gifirin manaq, irde gifirin muruñde gorbe misiñ kalpan gote misiñ hinhan. Gifirin muruñde gorbe al yisike gagasi siptesonjoñ uliñ misiñ kattek sanjin miňyanj. ¹¹ Be, gusu goyen doyañ yird yird al kura hinhan. Al gobe Satanyen miyoñ, mete dukun bana wor po mat watiñ al. Deñembe Hiburu mere mat Abadon, munaq Grik mere matbe Apolion.*

¹² Be, mata kafuram meheñde niñ wor pobe gago fole tike hubu hihi. Mata kafuram irawabe kame forok yeren tahar.

¹³ Be, Al Kurunyen miyoñ 7 bana goñ 6miñ gore bigulmiñ fu iryiñ. Irkeb Al Kuruñ galak ird ird alta gol beleñ po irde Al Kuruñ diliñ mar hitiñ

* ^{9:11:} Abadonyat miňbe gwamuñ yurd yurd al.

gote muruŋ sipte kurhan kurhan goŋ hirkam hinhande matbe al melak kura forok yeke nurmirinj. ¹⁴ Al melak gore miyoŋ gayamuŋ ga bigul fu iryinj goyen, “Satanyen miyoŋ sipte Yufretis fe bana fere yirtiŋ goyen yad siŋa yirayinj,” inyinj. ¹⁵ Irkeb Al Kurunyen miyoŋ gore Satanyen miyoŋ sipte fere yirtiŋ koyare hinhan goyen yad siŋa yirayinj. Miyoŋ sipte gobe koyare heŋ heŋbe megen niŋ alya bereya pota yirde buda karwo yirtiŋ bana goŋ buda uŋkurenj gasa yirke kamnayıŋ yeŋ nalu kirtiŋ goyen forok yekeb gogo yad siŋa yirayinj. ¹⁶ Be, fulenja mar hos hende kuŋ hinhan gobe 200 milion gwahade yeke nurmirinj.

¹⁷ Be, hosya go hende kuŋ hinhan marya goyen yuwarwarte yinmirinjbe gahade: dari mala pet teŋ tenđe niŋ det ain parwek dumunde yirtiŋ gobe bukkeŋhel yitiŋ, irde kurabe digulakya halkeŋya muŋ kura suluk irtiŋ, irde kurabe wulsakkeŋ salfa hora gwahade yara yirtiŋ. Hos gote tonanđe laionyen tonanđ yara. Mohonđe matbe kak, kakiya salfa hora uka wor po heŋ buk yitinya goyen waŋ hike yinmirinj. ¹⁸ Hos go mohonđe mat det buluŋ karwo kak, kakiya salfa hora uka wor po heŋ buk yitinya gore alya bereya megen haŋ goyen budam wor po gasa yirke kamamiŋ. Kamamiŋ mar gobe megen niŋ al tumnaŋ pota yirde buda karwo heke buda uŋkurenjbe gasa yirke kamnayıŋ go gwahade goyen. ¹⁹ Hos gote tarenđbe mohonđya gifirinjya goyenter hinhan. Gifirinjbe kunere yara, irde muruŋ beleňbe kunere tonanđ miŋyaŋ ala. Gifirinj gore al gasa yirde dagim yaŋ yirde hinhan.

²⁰ Be, alya bereya det buluŋ karwo kak, kakiya salfa hora buk yitiŋ hos mohonđe mat waŋ hinhan gore ma gasa yirke kamamiŋ mar gobe yinjeŋ mata buluŋ teŋ hitiŋ goyen yubul ma teŋ Al Kuruŋ niŋ biŋ mulgaŋ ma haminj. Go mar gobe uŋgura dolon yird yird mataya det toneŋ gol, silwa, baras, horayab heya beleŋ po yirtiŋ goyen dolon yird yird mataya goyen bada ma haminj. Det toneŋ gobe epte ma naŋkennayiŋ, mere ma nurnayiŋ, irde kuŋ waŋ ma tinayiŋ gega, Al Ku-ruŋniŋ yeŋ nurde dolon yirde hanjen. ²¹ Irde al gasa yirke kamde kamde mata, merebal kurayen kurayen, leplep matayabe kawe mataya teŋ hanj goke Al Kuruŋ pohogay irde yeŋ ge biŋ mulgaŋ ma haminj.

10

Al Kuruŋyen miyoŋ kuraya asaŋ bili irtiŋ dirŋeŋ kura goya

¹ Be, go kamereb Al Kuruŋyen miyoŋ hoyan kura tareŋminj kuruŋ wor po gore Al Kuruŋyen gasuŋde mat megen kateŋ hike kinmiriŋ. Yeŋbe kigariŋkiŋ faykek wor po beleŋ aw urtiŋ, irde gamatsawbe tonan hende hinhin. Tonan hende hinhin goyenbe tonan sisaiŋ ma urde hinhin. Kimiŋbe naŋa timiytiŋ yara agat urde hinhin. Irde kahanjbe hora beleŋ po tola yirtiŋ humga kuŋ buk yeŋ hanjen go gwahade hinhin. ² Haniŋdebe asaŋ sobam bili irtiŋ dirŋeŋ kura goyen dig-iltiŋ hinhin. Irde kahanj yasebe makaŋ alare huwardeb kahanj tapabe siŋa fudiŋde huwaryiŋ. ³ Irdeb laion beleŋ mere kuruŋ po teŋ hanjen

yara kuware wor po mere tiyyinj. Gwaha tike gab daga 7 mere tiyaminj. ⁴ Daga 7 mere tikeb ne beleñ meremiñ goyen asanđe kayer timirinj. Gega al melak kura forok yenþe, “Daga 7 mere tahanj goyen goya ma kayayinj, mere gobe banare po hinayinj,” ninyinj.

⁵ Be, Al Kurunyen miyoñ makañ alareya megenya huwarde hike kinmirinj gore Al Kurun palap ire yeñ haniñ yase isañ hiriñ. ⁶ Irdeb Al Kurun deñe urdeb biňa saninj po tiyyinj. Al Kurun, hugiñej hiyeñ al, nañkinj, megeñ, makañyabe det kurun gayen yiryinj al gote deñe urde biňa tenyabe, “Al Kurun beleñ dufayminj bikkenj kiriyin gote igineñbe heñ ga moñ forok yiyyen. Nalu singir singir ma iryen! ⁷ Goyenpoga Al Kurunbe mere basañ marmiñ yinyinj gwahade goyen po, miyoñmiñ 7 bigul yawaramiñ bana goñ funañmiñ beleñ bigulmiñ fu irke gab Al Kurun beleñ dufayminj kiriyin banare hitinj gote igineñ kawan forok iryen,” yiriñ.

⁸ Irkeb al melak kura nañkinde mat hañkapyä nurmirinj gore sopte po gahade ninyinj: “Al Kurunyen miyoñ makañya megeñya hende huwarde hi gote haniñde asañ digitinj hi goyen kuñ tawa,” ninyinj.

⁹ Irkeb nebe Al Kurunyen miyoñ go hitte kuñbe asañ goyen nuni yeñ gusuñanj irmirinj. Irkeb miyoñ goreb, “Asañ ga teñ nawa. Gabe monhongerbe yalañgu fimiñ hapek yañ go gwahade nurayinj gega, bege bana kurkuñbe beger tigiri tiyyenj,” ninyinj. ¹⁰ Irkeb asañ dirneñ goyen Al Kurunyen miyoñ gote haniñde mat teñbe nimirinj.

Tenj nemeke mohonjerbe yalaŋgu fimiŋ yara hapek yan̄ nurmirin̄ gega, nukuluk urmekeb kurkuŋ benerbe tigiri tiyyin̄. ¹¹ Gwaha timekeb al melak gore, “Gebe alya bereya, naŋa karkuwan̄, merem hoyan̄ hoyan̄, irde megen niŋ doyan̄ mar karkuwan̄be kame dahade hinayin̄ goke Al Kurunyen̄ mere basaŋ heŋ tagalayin̄,” ninyiŋ.

11

Al Kuruŋ niŋ tagal tagal al irawa

¹ Be, go kamereb det kurayen kurayen karkuwan̄miŋ dahade goyen tuŋaŋ teŋ teŋde niŋ kutum kura nunen̄be gaha ninyiŋ: “Kuŋ Al Kurunyen̄ ya balemya Al Kuruŋ galak ird ird altaya gote kuruŋmiŋ tuŋaŋ tiyayin̄. Irde ya balem bana goŋ Al Kuruŋ dolon̄ irde haŋ mar goyen kapyan̄ hawayin̄. ² Goyenpoga Al Kurunyen̄ ya balem koya kirtiŋ bana goyen siŋak beleŋ matbe sawsawa kura gabu ird ird gasuŋ hi gobe tuŋaŋ ma tiyayin̄. Gasuŋ gobe al miŋ hoyan̄ Yuda mar mon̄ goyen waŋ gabu irde hanjen̄ gasuŋ geb gago dineŋ hime. Go mar gore gagasi 42 gayen Jerusalem taun Al Kuruŋ diliŋde wukkeŋ keneŋ hiyen goyen ufurka teŋ buluŋ buluŋ irnayin̄. ³ Nebe ne niŋ teŋ tagalde hiriryen̄ al irawa kura saŋiŋne yunen̄be yad yermekə wayiryen̄. Waŋbe amil kerkek hor irdeb merene basaŋ heŋ naŋa fay 1,260 gwahade goyen tagalde hiriryen̄” ninyiŋ.

⁴ Be, Al Kuruŋ niŋ mere teŋ teŋ al irawa gobe olip he irawaya hulsi irawaya Doyaŋ Al Kuruŋ diliŋ mar huwarde haryen go goyen. Doyaŋ

Al Kuruŋ gobe alya bereya megen haŋ kuruŋ gate Kuruŋmiŋ. ⁵ Al irawa goyen al kura belen buluŋ yirniŋ yeŋ tuŋaŋ yurnayiŋbe al irawa gote mohonje mat kak forok yeŋ asogom mugol kiryen. Al kura irem go buluŋ yirniŋ yeŋ tuŋaŋ yurnayiŋ marbe gwaha mat kamnayiŋ. ⁶ Irem gobe Al Kuruŋyen mere basaŋ heŋ tagalde heŋya kigariŋ goya kateŋ ma yeŋ naŋkiŋ pet teŋ teŋ tareŋ miŋyaŋ. Irde fe kuruŋ gayen yigiri tike dari hetek saŋiŋ wor go miŋyaŋ. Irde mata kafuram al buluŋ yirtek goyen kurayen kurayen forok yirde alya bereya megen haŋ gayen iŋiŋ gwamuŋ yurtek tareŋ wor go miŋyaŋ. Irem gobe gwaha yirye yeŋbe iŋiŋ gwahade po yirtek saŋiŋ miŋyaŋ hinaryum.

⁷ Be, irem go Al Kuruŋyen mere tagalde pasi hekeb dapŋa kafuram kura mete dukun wor po kimyanj miŋmoŋ bana goŋ mat watinj gore irem goya arnayiŋ. Irde irem go fole yirde gasa yirke kamiryen. ⁸ Irkeb irem go kamtiŋ hakwambe taun kuruŋ Yerusalem bana goŋ niŋ belen kuruŋde gor yubul tike hiriryen. Taun gokeb Sodom yara ma Isip yara yeŋ hanjen gogo. Taun goyenterbe bikken al irawa gote Doyan Al Kuruŋ wor mayke kamyiŋ. ⁹ Irkeb naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ, al miŋ kurayen kurayen, meremiŋ kurayen kurayen, irde sikkeŋ umŋa kurayen kurayen niŋ alya bereya belen irem gote uliŋ hakwam wawuŋ karwoya naŋa fay sipteya goyen belen yubul titiŋ yennayiŋ. Irde hakwam goyen mete teŋ teŋ niŋ piŋeŋ henayiŋ. ¹⁰ Megen haŋ marbe tumŋaŋ irem go kamke ayaŋ yerdeb

detmiŋ yinŋeŋ uliŋ muruŋgem moŋ dulin kadom guneŋ tinayinj. Al Kuruŋyen mere basaŋ mar irawa gore megen niŋ mar kanduk kuruŋ forok ird yunke biŋ misiŋ nurde hinayinj geb, irem go kamkeb gogo aman henayinj.

¹¹ Be, naŋŋa fay sipteminde naŋkāhal hekeb al yisaŋ heŋ heŋ meŋe Al Kuruŋ hitte mat kateŋ irem go biŋde hurkukeb sopte gereŋ heŋ huwararyum. Irkeb alya bereya tumŋanj irem go yeneŋbe kafura wor po hamiŋ. ¹² Irkeb al melak kura kuruŋ wor po naŋkiŋde mat, “Hende gar wayyi” yeke Al Kuruŋyen mere basaŋ mar irawa gobe nuraryum. Nurdeb asogom beleŋ yeneŋ hikeya Al Kuruŋyen gasuŋde kigariŋkiŋ faykek hende hurkaryum. ¹³ Goya goyenbe niniŋa kuruŋ wor po forok yiriŋ. Irkeb Yerusalem taun go buluŋ hiriŋ. Buluŋ hiriŋ gobe taun goyen walka teŋ 10 irde uŋkureŋbe buluŋ hiriŋ go gwahade goyen. Buluŋ hiriŋ bana goŋbe 7,000 alya bereya kamamiŋ. Go ma kamamiŋ marbe kafura wor po heŋ Al Kuruŋ tareŋmiŋ kuruŋ wor po goyen deŋem turŋun yaŋ iramiŋ.

¹⁴ Be, mata kafuram kahalte niŋbe gogo hubu hiriŋ. Gega mata kafuram hoyan funaŋ karwomiŋbe heŋ ga ma wayen tiya!

¹⁵ Be, Al Kuruŋyen miyoŋ 7 bigul yawaramiŋ bana goŋ miyoŋ funaŋ beleŋ bigulmiŋ fu iryinj. Irkeb al melak budam kuruŋ wor po naŋkiŋde mat forok yenbe, “Gayenter alya bereya megen haŋ kuruŋ gayen doyan yird yird saŋiŋbe Doyan Al Kuruŋya yeŋ beleŋ basiŋa irtiŋ al Mesaiayat haniŋde hi. Yeŋ beleŋ gwahader doyan yirde

hiyenj!” yaminj. ¹⁶ Irkeb Al Kurunyen alya bereyat doyañ marte parguwak 24, Al Kuruñ diliñ mar keperde hinhan gore wulgurut yen kimiñbe megen yirde Al Kuruñ dolon iramiñ. ¹⁷ Gwaha irde henjabe,

“Doyañ Al Kuruñ, gebe Al Kuruñ, tareñge kuruñ wor po.

Gebe bikkeñ hinhan, gayenter wor ha.

Gebe sanjinje kuruñ goyen teñ alya bereya doyañ yird yird meteñ miñ urariñ.

Ninjgeb goke iginj wor po nurd gunej hite.

¹⁸ Ge ma nurd gunej hañ mar beleñ ge niñ biñ ar yenj hinhan.

Gega bege ar yetek nalube gago forok yihi.

Al kamtiñ merere huwartek nalube gago forok yihi.

Meteñ marge, merege basañ heñ heñ mar, alya bereyage, irde palap girde hañ mar tumñaj matamij gote murunjem yunen yunen nalube gago forok yihi.

Al deñem yan ma al deñem moñ goyen tumñaj murunjem yunen yunen nalube gago forok yihi.

Alya bereya megen hañ kuruñ gayen buluñ yiramiñ mar goyen mugol kertek nalube gago forok yihi!” yaminj.

¹⁹ Be, Al Kurunyen ya balem gasumjinde hi gote yame fegelke hol yiriñ. Irkeb bana goñbe Al Kurunyen Biñä teñ teñ Bokis hike kinmirinj. Irkeb dagamel teñ daga kateñ hururuñ teñ hinhin. Irde niniñä forok yeke kigarinj hora yara hitiñ goyen kuruñ po katyiñ.

12

Bereya asogomij deregonya

¹ Be, gwaha tikeb mata tiŋeŋ kura matamŋeŋ naŋkiŋde forok yiriŋ. Mata gobe gahade: bere kura naŋa diliŋ teŋ amil hor irtiŋ yara irde gagasi hende huwartiŋ hinhin. Irde dinambe 12 belen doyaŋ alyen tonanhor irtiŋ goyen teŋ tonanđe hor irtiŋ hinhin. ² Bere gobe biŋ minyaŋ, irde diriŋ kawaŋ kere yeŋ uliŋ misiŋ kurunŋ kateŋ eseŋ hinhin. ³ Irkeb naŋkiŋde mata hoyan kura forok yiriŋ. Mata gobe gahade: deregon kurunŋ milŋ wor po sikkęŋbe bukken, irde tonanŋ 7 minyaŋ goyen forok yiriŋ. Tonanŋ 7 gobe doyaŋ al karkuwānđe tonanhor 7 goyen tonanŋ 7yan goyaŋ yirtiŋ ala hinhan. Deregong gobe hirkam 10 minyaŋ. ⁴ Deregong gobe siŋgili teŋ naŋa kor irtiŋ yara gifiriŋ temeyde dinambe kwer yurke budam wor po wok yeŋ megen katamiŋ. Dinambe katamiŋ gobe naŋkiŋde dinambe kurunŋ goyen tumŋaŋ buda karwo yirde uŋkureŋbe wok yeŋ katnayiŋ go gwahade goyen tiyamiŋ. Be, deregong gobe bere gore diriŋ kawaŋ kerkeb goyare po diriŋ go neweŋ yeŋ bere go diriŋ kawaŋ keren teŋ hinhin gote kimiŋ mat pet teŋ hinhin. ⁵ Be, bere goyen diriŋ al diriŋ kawaŋ kiryiŋ. Diriŋ gobe doyaŋ alyen kutum ain belen po irtiŋ goyen tanarde naŋa karkuwānđ karkuwānđ tumŋaŋ doyaŋ yiryeŋ albe gogo. Niŋgeb deregong gore diriŋ go niyyeŋkek yeŋbe bere gote diriŋ goyen aran̄ po teŋ Doyaŋ Al Kurunyen keperd keperd gasuŋ Al Kurunŋ keperde hinhinde gor tukuke gor hinhin. ⁶ Be, bere gobe busahardeb

sawsawa po kuruŋ naŋa bana goŋ gasuŋ kura Al Kuruŋ beleŋ bere goke teŋ gitik irtiŋde gor kuriŋ. Gasuŋ gobe Al Kuruŋ beleŋ bere goyen naŋa fay 1,260 gahade doyaŋ irde paka ireŋ yeŋ bikken gitik iryiŋ go goyen.

⁷ Be, Al Kurunyen gasuŋde fulenja kuruŋ forok yiriŋ. Al Kurunyen miyoŋya doyaŋ almiŋ Maikelya beleŋ deregon goya yende miyoŋmiŋya aramiŋ. ⁸ Goyenpoga deregon gobe Al Kurunyen miyoŋ epte fole yirtek tareŋ miŋmoŋ geb, deregon goya miyoŋmiŋyabe Al Kurunyen gasuŋde mat yakira tikeb gasuŋ miŋmoŋ hamiŋ.

⁹ Be, deregon gobe takira tikeb megen katyiŋ. Deregon gobe kunere bikkeŋ hinhin go goyen. Gobe deŋem kurabe Unjura, kurabe Satan inen hanjen. Yeŋ beleŋ alya bereya megen haŋ kuruŋ gayen usi yirke mata buluŋde katen hanjen. Deregon go temeyke megen katyinyabe miyoŋmiŋ yago manaj tumŋaŋ katamiŋ.

¹⁰ Be, go kamereb al melak kuruŋ wor po naŋkiŋde mat forok yeke nurmiriŋ. Merebe gahade: “Kadniniŋ merem yaŋ yird yird al gobe gogo takira tike megen kata. Hugiŋeŋ wawuŋya naŋkahalya Al Kuruŋ hitte kadniniŋ merem yaŋ yirde hiyen al gobe teŋ temeyke megen kata. Ningeb gayenterbe Al Kurunyiniŋ beleŋ alya bereya yumulgan tiyyeŋ. Al tumŋaŋ yende tareŋ bana hinayıŋ. Yeŋ beleŋ doyaŋ yird yird nalube gago forok yihi. Mesaia Al Kuruŋ beleŋ basiŋa iryiŋ al gote sanjiŋ manaj forok yihi. ¹¹ Mel gobe Sipsip dirŋeŋ gore darim wok irde kamyiŋ go hende huwarde al buluŋ go fole irtiŋ. Irde

mere fudinde po kawan tagaldeb al buluŋ go fole irtiŋ. Niŋgeb mel gobe mudunke kamniŋ wor iginjala yaŋ nurde ga hinhan. ¹² Niŋgeb deŋ Al Kuruŋyen gasuŋde haŋ mar tumŋaŋ amaŋ henayiŋ. Goyenpoga deŋ megenya makanyaabe Satan deŋ hitte kurka geb, goke kafuram wor po nurde dunhem. Yeŋbe nalu ulyaŋde ma hiyen goyen nurde hi geb, goke biŋ ar wor po yeŋ hi,” yiriŋ.

¹³ Be, deregon go Al Kuruŋyen gasuŋde mat teŋ temeyke megen katyiŋ goyen bebak tiyyiŋ. Irdeb diriŋ al diriŋ kawaŋ kiryiŋ bere goyen buluŋ buluŋ ire yeŋ naŋkeneŋ kuŋ hinhin. ¹⁴ Bere gobe sawsawa po kuruŋ naŋa bana goŋ gasuŋ kura Al Kuruŋ beleŋ gitik irde untiŋde gor foy teŋ kuŋ kuŋ niŋ buntuluŋ kuruŋ wor po gote tapeŋ irawa untiŋ. Gasuŋ gobe bere goyen gor dama karwo irde gagasi 6 gayen gor po hike deregon gore epte ma bere goyen buluŋ iryen yeŋ Al Kuruŋ beleŋ gitik iryin go goyen. ¹⁵ Be, deregon goyen po goyenbe kunere kuruŋ gogo. Goreb bere goyen figilu tiwi yeŋ mohonđe mat fe kuruŋ wor po fur tiyyiŋ. ¹⁶ Gega megen beleŋ bere go faran urde mohoŋ aŋ irde fe fur tiyyiŋ kuruŋ goyen nen pasi hiriŋ. ¹⁷ Irkeb deregon gobe biŋ ar wor po yeke bere gote diriŋmiŋ yago go ma kamamiŋ megen haŋ goya arniŋ yeŋ kuriŋ. Go mar gobe Al Kuruŋyen saba gama irde Yesu niŋ yitiŋ mere fudinde goyen kawan po tagalde hanjen mar go goyen. ¹⁸ Be, deregon gobe makaj fereŋde huwaryiŋ.

13

Dapŋa kafuram kura irawa forok yaryum

¹ Be, yeŋ gor huwarde hike dapŋa duwi kafuram wor po kura makan alare mat forok yeke kinmiriŋ. Dapŋa gobe hirkam 10 minyaŋ, irde tonanŋbe 7 minyaŋ. Hirkam go hendebe doyaŋ alyen tonanŋhor hor yirtiŋ ala hinhan. Irde tonanŋ 7 go hendebe Al Kuruŋ sukal irtiŋ deŋe goyaŋ katiŋ ala hinhan. ² Dapŋa duwi kafuram gobe dapŋa kura lepat ineŋ hanjen goyen yara kinmiriŋ. Goyenbe kahanŋbe dapŋa kura bea ineŋ hanjen gote kahanŋ yara, irde mohonbe laion mohoŋ yara kinmiriŋ. Be, deregon gore dapŋa kafuram goyen saŋiŋmiŋ unyiŋ. Irdeb deŋe kuruŋ unenŋbe doyaŋ al kuruŋ iryiŋ. ³ Goyenbe dapŋa duwi kafuram gote tonanŋ 7 goyen uŋkurenŋ kurabe kamtek ge mayamiŋ gega, gereŋ hitiŋ goyen kinmiriŋ. Alya bereya megen haŋ kuruŋ gore keneŋbe tonneŋ yan wor po yeŋ nurd unenŋbe gama iramiŋ. ⁴ Albe deregon gore dapŋa duwi kafuram goyen doyaŋ al iryiŋ goke deregon goyen dolon iramiŋ. Irde dapŋa duwi kafuram goyen wor dolon irdeb, “Ganuŋ al beleŋ epte dapŋa duwi kafuram gahade hiyyen? Irde ganuŋ al beleŋ epte yeŋya ariryeŋ? Hubu wor po!” yamiŋ.

⁵ Be, dapŋa duwi kafuram gobe yiŋgeŋ ge turuŋ turuŋ teŋ, Al Kuruŋ sukal ird ird tareŋ untinŋ. Irde doyaŋ al heŋ dama karwoya gagasi 6ya gayen meteŋ teŋ teŋ saŋiŋ untinŋ. ⁶ Irkeb dapŋa duwi kafuram gore mohoŋ aŋ irde Al Kuruŋ mere buluŋ mat irde Al Kuruŋyen deŋemya gasuŋmiŋya

irde gasuňmij bana hań marya goyen nanyań yiryń. ⁷ Yenjebe Al Kurunyen alya bereya goya arde fole yirtek sańiń untıń. Irde alya bereya miń kurayen kurayen, sikkeń umja kurayen kurayen, meremiń kurayen kurayen, irde nańa karkuwanj karkuwanj kuruń goyen doyanj yird yird tareń untıń. ⁸ Irkeb alya bereya megen hań kuruń gore dapńa duwi kafuram goyen dolonj irnayıń. Go mar gote deňembe tumňań Al Kurunya hugiňen hitek marte deňem nańkiňya megeňya ma forok yekeya katiń asanj goyen bana ma hań. Asanj gobe al beleń mayke kamyń al Sipsip dirneń gote asanj.

⁹ Niňgeb al kirmiń yanjebe merene gayen nurde bebak tinayıń. ¹⁰ Al kura fere teń koyare yerke hinayıń yeń Al Kuruń beleń dufaymiń kirtiń marbe koyare hinayıń. Munaj al kura fulenjare niń bidilare gasa yirke kamnayıń yeń Al Kuruń beleń dufaymiń kirtiń marbe gwaha mat po kamnayıń. Niňgeb Al Kurunyen alya bereyabe kanduk forok yenayıń kuruń goyen goke mukku ma teń tareń po heń heń ge pińeń ma heń hinayıń. Irde Al Kuruń niń hekkeń nurtiń goyen sańiń po tanarde hinayıń.

Dapńa duwi kafuram hoyanj kura forok yirinj

¹¹ Be, alya bereya megen hań gore dapńa duwi kafuram goyen dolonj irde hań goyen kinmiriń go kamereb dapńa duwi kafuram hoyanj kura wor megeń bana mat forok yeke kinmiriń. Yenjebe sipsip dirneń yara hirkam irawa miňyań hin hin. Meremińbe deregonyen mere yara tiyyiń. ¹² Yenjebe yinjeń ge teń dapńa duwi kafuram meheńde watinj gore sańiń tirinj

goyen teŋbe meten tiyyin. Irdeb megenya alya bereya megen haŋ goyen yinkeb dapŋa duwi kafuram meheŋde niŋ goyen dolon iramiŋ. Dapŋa kafuram meheŋde niŋ gobe bikkeŋ kamtek ge maytiŋ gega gereŋ hiriŋ go goyen. ¹³ Dapŋa kafuram kame wayyiŋ gobe mata tiŋeŋ turnŋuŋ yan wor po forok yiryiŋ. Kurabe al beleŋ diliŋde kawan po keneŋ hikeya yeŋ beleŋ irke naŋkiŋde mat kak megen katyin. ¹⁴ Yeŋbe dapŋa kadom meheŋde wayyiŋ gote diliŋ mar mata tiŋeŋ turnŋuŋ yan forok yirdeb go hende huwarde alya bereya megen haŋ kuruŋ gayen usi yiryiŋ. Irde dapŋa duwi kadom kafuram fulenjare niŋ bidilare dagim yan irtiŋ gega go ma kamyiŋ goyen turuŋ ird ird niŋbe dapŋa gote toneŋ irnaŋ yinyiŋ. ¹⁵ Yeŋbe dapŋa duwi kadom kafuram meheŋde wayyiŋ gote toneŋ irtiŋ goyen biŋfut miŋyaŋ ird ird saŋiŋ untŋ hin hin. Gwaha irkeb toneŋ irtiŋ gore biŋfut irde mere tiyyiŋ. Gobe alya bereya det goyen dolon ird ird niŋ igit ma nurde dolon ma iramiŋ mar goyen tumŋaŋ gasa yirke kamnayiŋ yeŋbe gogo meŋemiŋ fu iryiŋ. ¹⁶ Irde dapŋa duwi kafuram kame wayyiŋ gobe al tumŋaŋ Satanyen alya bereya hitiŋ gote hanıŋ yasere wet ma kimiŋde wet soŋ yird yird niŋ wor pakku yiryiŋ. Al deŋem moŋ, al deŋem yan, horam yan mar, al siksukŋeŋ, irde al kurate meten marya yinŋeŋde dufayde meten teŋ haŋ marya tumŋaŋ hanıŋ yase ma kimiŋde soŋ yird yird niŋ pakku yiryiŋ. ¹⁷ Gogab al kura hanıŋde ma kimiŋde soŋ yirtiŋ goyen hubu kenem epte ma det damu tinayiŋ, irde epte ma det yunke al

hoyaŋ beleŋ damu tinayinj. Al haniŋ yasere kurab kimiŋde soŋ yird yird gobe dapŋa duwi kafuram gote deňem, kurabe deňem gote namba.

¹⁸ Niŋgeb albe mata goyen kenəŋ iginj bebak titek dufay wukkeŋ go miŋyaŋ ala hinayinj. Al kura keŋkelə bebak teŋ teŋ tareŋ miŋyaŋ al gobe tubul tike dapŋa duwi kafuram gote namba gote miŋ bebak tinayinj. Namba gobe al uŋkureŋ kura gote namba. Nambamiŋbe 666.

14

Sipsip al diriŋ dirŋeŋya al 144,000ya

¹ Be, go kamereb Sipsip dirŋeŋ beleŋ Saion doŋdoŋde huwarde hinhin goyen kinmirinj. Yenbe alya bereya 144,000 gote kimiŋdebe Sipsip dirŋeŋ gote deňemya Naniŋde deňemya katinj mar goya dugure gor huwarde hinhan. ² Irkeb migiriŋ kuruŋ kura naŋkiŋde mat forok yeke nurmirinj. Migiriŋ gobe fe hamulare solok yen migiriŋ kuruŋ teŋ hiyen go gwahade goyen, irde daga katen hiyen go gwahade yara nurmirinj. Gega migiriŋ gobe kirmiŋner iginj wor po nurmirinj. Tikinj heŋ heŋde niŋ det kura hap inen hanjen goyen kari yirde hike tikiŋ forok yen hiyen gwahade yara nurmirinj. ³ Hap goyen kari yiramiŋ mar gore Doyaŋ Al Kurunyen keperd keperd gasuŋya det biŋfut miŋyaŋ sipte goya Al Kurunyen alya bereyat doyaŋ marte parguwakya gote diliŋ mar huwarde tikiŋ gergeŋ kura haminj. Tikiŋ gobe Sipsip dirŋeŋya hinhan mar 144,000 yen beleŋ megen mat yumulgaŋ titinj gore po gab tikiŋ go tuŋaŋ urde tikiŋ hetek hinhan. Al

hoyaŋbe epte ma gwaha titek hinhan. ⁴ Mel gobe bere hoyanya ma firtiŋ gwahade goyen po, det toneŋ al beleŋ yirtiŋ goyen dolon ma yirde Al Kurunji diliŋde wukkenj hitiŋ mar go goyen. Go mar gobe Sipsip dirŋenj goyen hugineŋ gama irde haŋ. Yeŋbe megen haŋ mar go bana gonj mat basinjā yirde det damu titiŋ yara Yesu darim wok irde kamyiŋ gore yumulgaŋ titiŋ. Irdeb meten gergerende niŋ binge meheŋde yawartinj goyen Al Kurunji galak irde hanjen yara mel goyen Al Kurunyā Sipsip dirŋenjā hitte galak yirtiŋ. ⁵ Mel gobe usi mere kura ma titiŋ, irde ulinjde mere miŋmoŋ hinhan.

Al Kurunyen miyoŋ karwo beleŋ mere tagalamiŋ

⁶ Be, go kamereb Al Kurunyen miyoŋ hoyan kura naŋa kota foy teŋ hike kinmiriŋ. Yeŋbe megen haŋ mar hitte Yesu niŋ yitiŋ mere gwahader hitiŋ goyen momoŋ yirtek miŋyaŋ hinhan. Yeŋ beleŋ naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ, al miŋ kurayen kurayen, meremiŋ kurayen kurayen, irde al sikkeŋ kurayen kurayen goyen momoŋ yirtek mere igiŋ miŋyaŋ hinhan. ⁷ Be, miyoŋ gore kuware po, “Al Kurunji beleŋ alya bereya tumŋan merere yertek nalu binde hihi geb, kafura irde denem turŋun yaŋ irnayıŋ. Naŋkiŋ, megen, makaŋyaŋbe fe diliŋya forok yiryiŋ al goyen dolon irnayıŋ,” yiriŋ.

⁸ Be, gwaha yekeb Al Kurunyen miyoŋ hoyan beleŋ kadom go gama irdeb, “Babilon taun kurun wor po gobe gwamuŋ urtiŋ! Bulun wor po hitiŋ! Babilon gore alya bereya naŋa karkuwaŋ

karkuwāñ bana hañ mar goyen nene kukuwa wor po hetek wain yunyinj. Wain gobe leplep matamiñ go goyen,” yiriñ.

⁹ Be, gwaha yekeb Al Kuruñyen miyoñ hoyan kura gore kadom irawa goyen gama irde kuware po gaha yiriñ: “Al kura dapñā duwi kafuramya gote toneñ irtiñ goya goyen dolon yirde kimiñde ma haniñde dapñā duwi gore nere yeñ basiñā yirde deñem soñ yirtiñ marbe ¹⁰ wain sanjñ wor po nene garbam buluñ po heñ hanjen yara Al Kuruñyen bearar kuruñ po kennayinj. Go mar goyen hittebe Al Kuruñyen beararmiñ kuruñ wor po fe wogortiñ yara irde yunyenj. Irkeb go mar gobe Al Kuruñyen miyoñ yago wukkenj wor poya Sipsip dirneñya diliñ mar heñ salfa hora humga kūñ hi gore yisike uliñ misiñ kuruñ wor po kateñ hinayinj. ¹¹ Go mar go kumga yirde hiyen kak gote kakimbe gwahader wañ hurkuñ hiyen. Niñgeb al kura dapñā duwi kafuramya gote toneñ irtiñ goya goyen dolon yirde hañ mar, irde haniñde ma kimiñde dapñā gote deñem soñ yirtiñ marbe usañen moñ wawuñya nañkahalya hugiñen uliñ misiñ kateñ hinayinj,” yiriñ. ¹² Niñgeb Al Kuruñyen alya bereya sabamiñ gama irde Yesu niñ hekkenj nurd nurd mata ma tubul titiñ maryabe kanduk budam yeneñ goke mukku ma teñ tareñ po heñ heñ ge piñej ma heñ hinayinj.

¹³ Be, Al Kuruñyen miyoñ karwo gore mere tiyamiñ go kamereb al melak kura nañkinde mat gaha yiriñ: “‘Gayenter mat al kura Doyañ Al Kuruñ niñ teñ kamnayinj marbe Al Kuruñ beleñ guram yirde sañjñ yiryenj,’ gwahade kaya,” yiriñ.

Irkeb Holi Spirit beleşbe, “Fudinde, mel gore Al Kuruñ niñ meteñ tahañ gote igineñbe kawan forok yenayıñ geb, mel gobe meteñ tareñ po teñ hitiñ goyen yubul teñ usaq heñ hinayıñ,” yiriñ.

Megen biñge ep hitiñ yad yad nalu forok yirin

¹⁴ Be, go kamereb delne mar kigariñkiñ faykek wor po forok yeke kinmiriñ. Kigariñkiñ go hende al kura Al Urmiñ yara goyen keperde hinhin. Tonañdebe doyañ al kuruñyen tonañhor gol beleñ po irtiñ goyen hor irtiñ, irde wit sak yeke walde walde bidila goyen hanıñde hike kinmiriñ. ¹⁵ Be, Al Kuruñyen miyoñ hoyan kura beleñ Al Kuruñyen ya balem bana mat siñare kateñ kuware po kigariñkiñ faykek hende kipirtiñ hinhin al goyen inyiñ. “Wit sak yeñ yeñ nalu forok yeke bidila teñ walde yad buda yirde hanjen yara, megen niñ mar yad yad nalube gago forok yihi geb, alya bereya ge beleñ yawartekbe yawara,” inyiñ. ¹⁶ Gwaha inkeb kigariñkiñ faykek hende keperde hinhin al gore bidilamiñ temeyde walyiñ. Alya bereya megen hañ goyen yawaryiñ.

¹⁷ Be, go kamereb Al Kuruñyen miyoñ hoyan kura Al Kuruñyen gasuñmiñde niñ ya balem bana mat siñare katyiñ. Yeñ wor bidila yaltiñ kura hanıñde manaq katyiñ. ¹⁸ Irkeb Al Kuruñyen miyoñ hoyan kura sopte Al Kuruñyen ya balem bana kak doyañ irde hiyen gore Al Kuruñ galak ird ird altare mat wañbe bidila go tanarde hinhin miyoñ goyen kuware po inyiñ. “Wain igineñbe fiñ hahañ geb, bidilage misiñ yan go teñ megen niñ wain meteñde gor kurkuñ wain igineñ walde yawara,” inyiñ. ¹⁹ Irkeb miyoñ gore bidilamiñ

goyen temeyde wain iginej bejekde walde yade wain gilyaŋ heŋ heŋ gasuŋde yiryiŋ. Wain gilyaŋ heŋ heŋ gasuŋ gobe Al Kurunyen bearar go goyen. ²⁰ Niŋgeb wain iginej gilyaŋ heŋ heŋ gasuŋ taun siŋare hiyen goyenter yukuŋ gilyaŋ hitiŋ yara Al Kurun ma nurd uneŋ hanj mar go gilyaŋ heŋ heŋ gasuŋde gor yerde karka tikeb darimbe figilu yara kateŋ 300 kilomita gisaw wor po kutiŋ. Dari belen figilu yara hitiŋ gote dukunmiŋ tunjaŋeŋbe megen mat hurkuŋ hos gote pukiŋ al keperde hanjyende go gwahader hiriŋ.

15

Al Kurunyen miyoŋ 7 beleŋ mata kafuram 7 forok yiramiŋ

¹ Be, go kamereb mata turŋuŋ yan wor po hoyan kura naŋkiŋde forok yeke kinmiriŋ. Mata gobe gahade: Al Kurunyen miyoŋ 7 beleŋ mata 7 kafuram wor po tiyamiŋ. Mata kafuram gabe Al Kurunyen bearar funaŋ wor po goyen forok yetekbe gago. ² Be, go kamereb makaŋ ala galas beleŋ po irtiŋ goya kakya suluk yirtiŋ goyen kinmiriŋ. Irde al kura dapŋa duwi kafuramya gote toneŋ irtiŋ goyabe deňemde namba 666ya goyen fole yirtiŋ marbe makaŋ siŋare huwarde hiké yinmiriŋ. Mel gobe tikiŋde niŋ det hap inen hanjen Al Kurun beleŋ yuntiŋ goyen yanartiŋ hinhan. ³ Irdeb Al Kurunyen meteŋ al Mose beleŋ tikiŋ hitiŋ goyen haminj. Sipsip dirŋeŋ goke tikiŋ hitiŋ goyen manaj haminj. Tikiŋ bilmiŋ gobe gahade:

“Al Kuruŋ, gebe Doyaŋ Al Kuruŋ, tareŋge kuruŋ wor po.

Metengebe kuruŋ wor po, irde turŋuŋ yan wor po!

Doyaŋ Al Kuruŋ, gebe gwahader hitiŋ.

Matagebe fudinde, irde huwak wor po.

⁴ Doyaŋ Al Kuruŋ, ganuŋ al beleŋ kafura ma girnayıŋ?

Ganuŋ al beleŋ deŋe turŋuŋ yan ma girnayıŋ?

Ge po ga wukkeŋ wor po.

Matage huwak goyen alya bereya naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ bana haŋ mar goyen tumŋaŋ kennayıŋ geb,

ge hitte po waŋ dolon girnayıŋ,” yamiŋ.

⁵ Be, go kamereb Al Kuruŋyen gasuŋde niŋ ya balem bana goŋ gasuŋ himam goyen yamemiŋ kawan po hol yeke kinmiriŋ. ⁶ Be, ya balem bana goŋ mat Al Kuruŋyen miyoŋ 7 gore mata 7 kafuram wor po goyen forok yirniŋ yeŋ siŋare katamiŋ. Miyoŋ gobe amil sobam faykek wor po milmulkenŋ goyen hor yirtiŋ hinhan. Irde gol beleŋ po kaŋ yara irtiŋ goyen dumuŋde bili irtiŋ hinhan. ⁷ Be, det biŋfut miŋyaŋ sipte Doyaŋ Al Kuruŋyen keperd keperd gasuŋ milgu irtiŋ hinhan goyen uŋkureŋ kura beleŋ kuwe gol beleŋ po yirtiŋ 7 goyen Al Kuruŋyen miyoŋ 7 go yunyiŋ. Kuwe 7 bana goŋbe gwahader hiyen al Al Kuruŋ gote beararmiŋ fe makiŋ yirtiŋ yara hinhan.

⁸ Irke Al Kuruŋyen ya balem bana goŋbe Al Kuruŋyen deŋem turŋuŋ yan wor poya saŋiŋmiŋ kuruŋ wor poya goyen kawan forok yird yird kaki beleŋ makiŋ hiriŋ. Irkeb al kura epte ma

ya bana goj hurkutek hiriñ. Ya balem bana gojbe Al Kurunyen miyoñ 7 gore mata kafuram 7 forok yirtek goyen hubu heñ pasi yirke gab iginj hurkutek hiriñ.

16

Al Kurunyen bearar gote kuwe 7

¹ Be, go kamereb al melak kura Al Kurunyen ya balem bana goj mat kuware po Al Kurunyen miyoñ 7 goyen yinke nurmiriñ. Meremiñbe gahade: “Kunañ. Kuñ Al Kurunyen bearar kuwe 7 bana hañ goyen megen wogornan,” yinyiñ.

² Be, gwaha yinkeb miyoñ meheñde niñ gore kuñ kuwemiñ goyen megen wogoryiñ. Irkeb usu yeneñmiñ kafuramya misiñmiñ buluñ wor poya goyen dapñä duwi kafuram gote deñe uliñde soñ yirtiñ marya dapñä gote toneñ doloñ irde hanjen marya gote uliñde forok yamiñ.

³ Be, Al Kurunyen miyoñ 7 goyen irawamiñ beleñ kuwemiñ makañ alare wogoryiñ. Wogorkeb makañbe al kamtiñde dari yara hiriñ. Irkeb makañde niñ dapñä tumjanj kamamiñ.

⁴ Be, Al Kurunyen miyoñ 7 goyen karwomiñ beleñ fe karkuwanyañya fe diliñañya kuwemiñ wogorke dari po hiriñ. ⁵ Yeñ beleñ gwaha tikeb Al Kurunyen miyoñ kura fe doyanj yirde hiyen goreb gaha yeke nurmiriñ: “Al Wukkek wor po, gebe hakot hinhan, gayenter wor ha. Ge beleñ al merem yañ yird yird gobe huwak wor po. ⁶ Go yirha mar gobe gere alya bereya goya mere basañ margeya goyen gasa yirke darim wok yeñ kamaminj. Goke teñ ge beleñ go mar

goyen wolmiŋeŋ yirde dari nenaŋ yeŋ yunha gobe gwaha yirtek po yirha,” yiriŋ.

⁷ Irkeb al melak kura Al Kuruŋ galak ird ird altare mat forok yeke nurmiriŋ. Meremiŋbe gahade: “Fudinde, Al Kuruŋ, gebe Doyaŋ Al Kuruŋ, tareŋgebe kuruŋ wor po! Ge beleŋ merem yaŋ yirde ha gobe fudinde mat yirde ha, irde huwak wor po teŋ ha,” yiriŋ.

⁸ Be, Al Kuruŋyen miyon 7 goyen siptemiŋ beleŋ kuwemiŋ naŋa diliŋ hende wogoryiŋ. Irkeb naŋa gobe tareŋ po temeyde alya bereya kumga yirtek sanjŋ minyŋaŋ hiriŋ. ⁹ Be, alya bereya gobe naŋa gote uka buluŋ wor po gore kumga yiryiŋ. Irkeb go mar gore mata kafuram gwahade goyen doyaŋ yirde hi al Al Kuruŋ goyen karan uramiŋ. Irde mata buluŋmiŋ yubul ma teŋ Al Kuruŋ niŋ biŋ mulgaŋ ma hamiŋ. Irde Al Kuruŋ deŋem turŋuŋ yaŋ ma iramiŋ.

¹⁰ Be, Al Kuruŋyen miyon 7 goyen siptesonjoŋmiŋ beleŋ kuwemiŋ dapŋa duwi kafuram gote keperd keperd gasuŋ hende wogoryiŋ. Gwaha irkeb dapŋa duwi kafuram gore alya bereyamiŋ doyaŋ yirde hiyen naŋa kuruŋ gobe kidoma beleŋ aw uryiŋ. Irkeb mel gobe kandukŋeŋ wor po nurdeb melak yisamiŋ. ¹¹ Irdeb uliŋ misiŋ kateŋ haŋ goya usumiŋya goke teŋ Al Kuruŋ sanjŋmiŋ kuruŋ wor po goyen karan uramiŋ. Irde mata buluŋmiŋ yubul teŋ yeŋ ge biŋ mulgaŋ hetek ma yiryiŋ.

¹² Be, Al Kuruŋyen miyon 7 goyen 6miŋ beleŋ fe kuruŋ Yufretis ineq hanjen go hende kuwemiŋ wogoryiŋ. Gwaha irkeb Yufretis fe kuruŋ gobe

pet yiriŋ. Gobe naŋa waŋ waŋ beleŋ mat doyaŋ mar karkuwaŋ waŋ waŋ niŋ beleŋ kerd yune yenbe gogo fe goyen pet yiriŋ. ¹³ Be, gor matbe det toneŋ buluŋ karwo kura huri yara goyen yinmiriŋ. Det toneŋ kurabe deregon mohoŋ bana mat katyiŋ, irde kurabe dapŋa duwi kafuram gote mohoŋ bana mat katyiŋ, irde funaŋbe Al Kuruŋyen mere basaŋ al falkuk gote mohoŋ bana mat katyiŋ. ¹⁴ Det toneŋ gobe ungura, mata tiŋen turŋun yaŋ wor po goyen forok yirde hanjen gote toneŋ. Toneŋ goreb Al Kuruŋ watek nalu kuruŋ goyenter asogo irde fulenja irniŋ yenbe megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋ goyen yawaŋ gabu yird yird niŋ kwamiŋ.

¹⁵ Be, goya goyenbe al melak kura forok yeke nurmiriŋ. Meremiŋbe gahade: “Ga nurnan! Nebe al kura kawe al goyare wayen tiya yen ma nurde hikeya wayyen go gwahade goyen tiyen. Niŋgeb al kura kawe al goyare wayyen yen ma nurdeya ma ferde uliŋhormiŋ kerde pet titiŋde hiyen go gwaha goyen, ne waŋ waŋ niŋ doyaŋ hen keŋkelə hinayiŋ marbe Al Kuruŋ beleŋ guram yirde taren yiryen. Gogab kawe al beleŋ waŋ bemel irke kupson al diliŋde kun memya ma hiyyen go gwahade goyen po, ne niŋ keŋkelə doyaŋ hen hinayiŋ mar wor memya ma henayiŋ,” yiriŋ.

¹⁶ Be, go kamereb det toneŋ buluŋ beleŋ megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋ gasuŋ kura Hiburu mere mat Amagedon ineŋ hanjende gor gabu yiramiŋ.

¹⁷ Be, Al Kuruŋyen miyoŋ 7 goyen funaŋmiŋ

belej naŋa kota kuwemiŋ wogoryinj. Irkeb Al Kurunyen ya balem bana Doyaŋ Al Kurunyen keperd keperd gasuŋde gor mat al melak kuruŋ kura forok yeŋbe, “Gog po hubu hihi!” yirinj. ¹⁸ Irkeb dagamel teŋ daga kateŋ hururuŋ teŋ niniŋa kuruŋ wor po forok yirinj. Al megen forok yamiŋde mat wan̄ wan̄ gayenter niniŋa gwahade kura ma forok yeŋ hitiŋ. Niniŋa gobe buluŋ wor po, niniŋa teŋ hitiŋ kuruŋ gote folek wor po. ¹⁹ Be, niniŋa go forok yekeb taun kuruŋ Babilon gobe gilgalan̄ irde karwo haminj. Irde taun karkuwān hoyan̄ megen haŋ kuruŋ goyen wor gwamuŋ yurtiŋ hinhan. Al Kurunbe Babilon* taun kuruŋde niŋ mar gote mata buluŋ goke biŋ sir ma yiriŋ geb, mata buluŋmiŋ goke bearar teŋ gwamuŋ yuryinj. Gobe beararmiŋ wain yuntiŋen̄ yiryinj. ²⁰ Irkeb motmot tumjan̄ hubu haminj, irde dugu wor hubu haminj. ²¹ Irde naŋkiŋde mat kigariŋ bilmiŋ hora yara hitiŋ gore al hitte kuruŋ po katyiŋ. Kigariŋ bilmiŋ uŋkureŋ horam hitiŋ gote kandukmiŋbe 50 kilogram kanduk wor po. Be, kigariŋ hora yara hitiŋ katyiŋ goke al belej Al Kuruŋ karan uramiŋ. Mata forok yiriŋ gobe kanduk kuruŋ wor po geb, gogo karan uramiŋ.

17

Belen niŋ bereya Dapŋa duwi kafuramya

¹ Be, Al Kurunyen miyon 7 kuwe 7 yanartiŋ mar goyen uŋkureŋ kura belej ne hitte wan̄be gaha ninyinj: “Wake kure. Kuŋ belen niŋ bere kura fe karkuwān budam hende keperde hi goyen daha

* **16:19:** Babilonbe Rom niŋ yitiŋ.

mat Al Kuruŋ beleŋ gwamuŋ uryeŋ goyen gikala gire. Bere gobe taun kuruŋ kura fe karkuwāŋ kahalte irtiŋ go goyen. ² Megen niŋ doyaŋ mar karkuwāŋ beleŋ bere goya duwan teŋ teŋ mata teŋ haŋ. Irde megen haŋ marbe wain nene kukuwa heŋ haryen yara bere gote mata buluŋ goyen uliŋ bana hilyaŋ kuŋ pasi hekeb yende mata po gama irde buluŋ wor po hitiŋ hanj,” ninyiŋ.

³ Be, Holi Spirit beleŋ ketal nurkeb miyoŋ gore sawsawa po kuruŋ naŋa bana goŋ nukuriŋ. Gorbe bere kura dapŋa duwi kafuram kura goyen hende kipirtiŋde hike kinmiriŋ. Dapŋa gote uliŋbe bukkeŋhel. Irde uliŋdebe Al Kuruŋ sukal ird ird mere po makin hitiŋ. Dapŋa duwi gobe tonan 7ya hirkam 10 minyaŋ hin hin. ⁴ Bere gote amil umŋa kurabe bukkeŋhel, irde kurabe bukkeŋ wor po moŋ digulakya suluk irtiŋ* yara goyen hor irtiŋ hin hin. Irde golya hora kusamuŋ damum hende wor poya gore po umŋa titiŋ. Irde pal hora selweŋ yara damum hende wor po goyen manan yade uliŋ umŋa irtiŋ hin hin. Bere gobe gisu gol beleŋ irtiŋ goyen hanj yase beleŋ tanartiŋ hin hin. Gisu bana goŋbe mata memyakya leplep mata mormokya goyen makin hitiŋ hin hin. ⁵ Bere gote kimiŋdebe denjem kura miŋ banare hitiŋ goyen katiŋ hin hin. Denjembe gahade:

BABILON KURUN, BELEN NIN BERE KURUN GATE MILIŋ, IRDE MEGEN NIN MARTE MATA

* **17:4:** Bukkeŋya digulakya suluk yirke umŋa hoyan kura forok yeŋ hiyen. Umŋa goreb doyaŋ marte amil umŋa yirde haŋyen.

BULUN GOTE MINJ BIRIN

⁶ Bere gore Al Kuruňyen alya bereya budam gasa yirke kamamiň. Irkeb bere gore dari goyen wain nene kukuwa hitiň yara tiyyiň goyen kinmirinj. Mel gobe Yesu gama irkeb gogo gasa yirke kamamiň.

Be, nebe bere go keneňbe kukuwamňeň wor po nurmirinj. ⁷ Irkeb Al Kuruňyen miyon nukurinj goreb, "Daniň kukuwamňeň nurde ha? Bere gote miň banare hinhin goyen momoň gireň. Irde dapňa duwi kafuram tonaj 7, irde hirkam 10 miňyan, bere gore go hende keperde hi dapňa duwi gote miň wor momoň gireň. ⁸ Be, dapňa duwi kafuram wor po kenha gobe bikkeň hinhin. Gega gayenterbe go ma hi. Goyenbe kame mete dukunj wor po kimyanj miňmoň bana mat waň forok yiyyenj. Forok yekeb mayke hugiňeň kamyenj. Goyenbe dapňa go megen forok yekeb megen niň mar beleň keneňbe diliň fot yenayinj. Dapňa gobe kamyinj gega, sopte forok yekeb gogo keneňbe diliň fot yeň aman henayinj. Amanj henayinj mar gote deňembe Al Kuruň beleň megeňya naňkiňya forok yiryinđe mat waň waň gayenter Al Kuruňya hitek marte deňem katinj asanjde gor ma haň.

⁹ "Niňgeb mata forok yitiň goyen bebak tiye yenje keňkela po dufay hawayinj. Dapňa duwi kafuram gote tonaj 7be higiliň 7 niň yitiň. Higiliň 7 go hendebe belen niň bere goyen keperde hiyen. ¹⁰ Higiliň 7 gobe doyaň mar karkuwaň 7 niň manaj yitiň. Doyaň mar karkuwaň 7 bana goyen siptesoňoňbe bikkeň forok yeňbe hubu

haminj. Irde doyaŋ al kuruŋ uŋkureŋbe gayenter hi. Irde doyaŋ al kuruŋ funaŋbe hako waŋ hi. Yen wayyenbe nalu dolfonde po alya bereyaminj doyaŋ yirdeb hubu hiyyen. ¹¹ Dapŋa duwi kafuram bikkeŋ kamtiŋ geb, gayenterbe goyen ma hi gega, kame wayyen goreb doyaŋ mar karkuwaŋ 7 go kamereb al gergeŋ kura forok yeŋbe doyaŋ mar karkuwaŋ 7 goyen basaŋ heŋ doyaŋ al kuruŋ hiyyen. Gega al go wor doyaŋ mar karkuwaŋ 7 goya tuŋande. Irde kame buluŋ wor po heŋ hubu hiyyen.

¹² “Be, dapŋa duwi kafuram gote hirkam 10 yenha gobe doyaŋ mar karkuwaŋ hoyan 10 go goyen. Mel gobe alya bereyaminj doyaŋ yird yird tareŋ goyen ma yawartin hanj. Gega doyaŋ mar karkuwaŋyen saŋin teŋ dapŋa duwi kafuram goya heŋ alya bereya doyaŋ yirde hinayıŋ gega, heŋ ga moŋ saŋimij hubu hiyyen. ¹³ Doyaŋ mar karkuwaŋ 10 gobe dufay uŋkureŋ po kerdeb alya bereyaminj doyaŋ yird yird tareŋmiŋ goyen gabu irde dapŋa duwi kafuram go po unnayinj. ¹⁴ Irde mel gore Sipsip dirŋeŋ goyen asogo irdeb fulęŋ irnayinj. Goyenpoga Sipsip dirŋeŋ gobe doyaŋ marte Kuruŋmiŋ, irde doyaŋ mar karkuwaŋ gote Kuruŋmiŋ geb, mel goyen fole yiryeŋ. Sipsip dirŋeŋ gote alya bereya yeŋ beleŋ hoy yirde basiŋa yirkeb binde mat fudinde po gama irde hanj mar wor yeŋa gabu heŋbe doyaŋ mar karkuwaŋya dapŋa duwi kafuramya goya arde fole yirnayinj,” ninyiŋ.

¹⁵ Be, go kamereb Al Kuruŋyen miyoŋ gore sopte gaha ninyiŋ: “Fe karkuwaŋ hende belen

ninj bere gore keperde hike yenha fe gobe al sikkeŋ umŋjam kurayen kurayen, al miŋ hoyan hoyan, naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ, irde al merem kurayen kurayen teŋ haŋ mar go goyen. ¹⁶ Be, dapŋa duwi kafuram goya hirkam 10ya yenha goreb belen niŋ bere goyen biŋ ar irnayinj. Irde bere go buluŋ buluŋ irde detmiŋ goranj irde uliŋ umŋa mananjuguya tikeb kupsonj hiyyen. Irke bere gote gasoŋ talde neneb kak po kumga tinayinj. ¹⁷ Go tinayinj gobe gwaha po tinayinj yeŋ Al Kurunj beleŋ dufay kirtiŋ geb, gogo tinayinj. Niŋgeb doyanj mar 10 gore tareŋmiŋ tumŋan gabu irde dapŋa duwi kafuram goyen unenbe gama irnayinj gogo. Mel go gwaha teŋ kuŋ kuŋbe Al Kurunyen mere gote iginenj kawan forok yetek nalu goyen forok yiyyen. ¹⁸ Be, belen niŋ bere go kenha gobe taun kurunj wor po go goyen. Megen ninj doyanj mar karkuwaŋ hoyan gobe yende yufukde haŋ,” ninayinj.

18

Babilon taun gobe buluŋ hiriŋ

¹ Be, go kamereb Al Kurunyen miyoŋ hoyan kura Al Kurunyen gasunđe mat katenj hike kinmirinj. Yeŋbe deňem yaŋ wor po, ulinđe matbe saŋiŋmiŋ hulsi yara forok yekeb megeŋ kurunj gayen wuk yeŋ tukuriŋ. ² Be, yeŋ beleŋ mere kurunj po teŋbe, “Babilon taun kurunj wor po gobe gwamuŋ urtiŋ! Buluŋ wor po hitiŋ! Irkeb taun gobe uŋgurayen gasunj hitiŋ. Irde det toneŋ buluŋ wor bana goŋ haŋ. Irde nu Al Kurunj diliŋde tikiŋ miŋyanj gore bana goŋ hagam yirde haŋ.

³ Naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ tumŋaŋ gobe nene kukuwa wor po hetek wain bere gore yunyinj. Wain gobe leplep mataminj go goyen. Megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋ wor bere goya feraminj. Irkeb samuŋ ya miŋyaŋ haŋ marbe bere gore det damum hende hoyanj goyen yeŋ hitte damu teŋ hikə hora kuruŋ wor po yade hinhan,” ninyiŋ.

⁴ Be, go kamereb naŋkiŋde mat al melak hoyanj kura forok yeke nurmirinj. Meremiŋbe gahade: “Alya bereyane, bere belen niŋ go tubul teŋ kunaŋ.

Gogab yeŋ mata buluŋ tenj hiyen gwahade ma teŋ hinayinj.

Irde mataminj gote muruŋgem buluŋ tiyyen goyen deňya ma tenayinj.

⁵ Gobe bere gote mata buluŋbe pipkatoka irke naŋkiŋ sisaj urtiŋ hinhin geb, gago dinenj hime.

Al Kuruŋbe mata buluŋmiŋ goke biŋ sir ma yeŋ hiyen geb, gago dinenj hime.

⁶ Niŋgeb bere gore daha kura dirtiŋ gobe gwahade po wol heŋ unnaŋ.

Yeŋ belen buluŋ diriyinj goyen wolmiŋenjbe yeŋ belen dahade duntiŋ goyen tebaŋ go hende kerde kuruŋ po unnaŋ.

Yeŋ belen gisumiŋde wain saŋiŋ dunyiŋ goyen wolmiŋenjbe wain tareŋ wor po yeŋ belen irde dunyiŋ gote folet goyen gisumiŋ bana goŋ po wok irde unnaŋ.

⁷ Bere go deňem turŋunj yanj heŋ det damum hende wor po goyen po yade amanj heŋ hinhin geb,

dahade aman hej hinhin gwahade po uliŋ
misiŋ kateŋ kanduk kuruŋ wor po nurde
hiyen.

Biŋdebe yiŋgeŋ turuŋ irdeb,
'Nebe doyaŋ bere kuruŋ, irde beretap moŋ.
Ne hittebe kandukŋeŋ nurtek mata kura ma
forok yiyyeŋ,' yeŋ hi.

⁸ Niŋgeb nalu kurare kurab bere gobe matamiŋ
gote murungem buluŋ wor po tiyyeŋ:
Garbam buluŋ teŋ, biŋde kandukŋeŋ nurde,
biŋge kamde hiyen.

Irde kak beleŋ nen unyeŋ.

Al Kuruŋbe Doyaŋ Al Kuruŋ tareŋmiŋ kuruŋ wor
po gore bere goyen merem yaŋ iryen geb,
gogo gwahade forok yiyyeŋ," yiriŋ.

⁹ Be, al melak kura naŋkiŋde mat forok yiriŋ
gore sopte gaha yeke nurmiriŋ: "Megen niŋ
doyaŋ mar karkuwaj bere goya ferde bere gote
samuŋ damum hende hoyaj teŋ teŋ mata gama
iramiŋ marbe bere go humga kuyen gote kakim
kennayiŋ. Irde yeŋ ge eseŋ obam teŋ hinayiŋ.
¹⁰ Mel gobe bere go uliŋ misiŋ kuruŋ kateŋ hike
keneŋ kafura wor po heŋ gisaw po heŋ esinayiŋ.
Irdeb, 'Kafuram wor po! Kafuram wor po! Awo,
taun kuruŋ wor po Babilon! Bemel po uguŋ
naluge forok yihi!' yenayiŋ.

¹¹ "Irdeb samuŋ ya miŋyaŋ marbe, 'Detniniŋ
kuruŋ damu teŋ hiyen berebe gogo hubu hihi
geb, al gore kura detniniŋ damu titek moŋ,' yeŋ
nurdeb bere goke eseŋ obam teŋ hinayiŋ. ¹² Al
kura gore waŋ mel gote gol, silwa, hora kusamuŋ
wor po, pal hora selweŋ yara damum hende, irde

amil faykek igin wor po, amil umñam bukkeňya digulakya suluk yirtiň, irde silika amilyabe amil bukhel yitiň goyen damu titek berebe hubu hihi geb, goke esinayiň. He kurayen kurayen hamin kusamuň wor po gore det yirtiň, irde kurabe dapňa kura elefant gote bilňam beleň po det kurayen kurayen yirtiň, irde he damum hende wor po gore po det yirtiň, irde barasya ainyabe hora milmulneňya gore po det yirtiň goyen damu titek bere gobe gogo hubu hihi yeň goke esinayiň.

¹³ Irde miyow, biňge hapek yirtek det, irde det kumga tike hamin igin forok yeň hanjen goyen, irde he fimiň hamin igin wor po kurayen kurayenyabe, wain, olip fimiň, palawaya witya igin muň wor po, bulmakaw, sipsip, hos, irde nima hos beleň yuluň teň hanjen goyabe, meteň mar dulneňya goyen damu titek bere gobe gogo hubu hihi yeň goke esinayiň. Go mar gobe alya bereya kura meteň mar yirde bere go unke damu teň hiyen.

¹⁴ “Go mar goreb bere go kamke keneňbe, ‘Det igin yawareň yeň nurde hayen kurun gobe gigen kamkeb hubu hihi. Samunjeňya detge igin wor poya goyen tumňaň yubul taha geb, epte ma sopte yenayiň!’ innayiň. ¹⁵ Samuň ya minyan mar bere gore detmiň damu tike horam yaň heň hanjen mar gobe bere goyen uliň misiň kurun po kateň hike keneňbe kafura wor po heň tubul teň gisaw po hinayıň. Irde bere goke eseň obam teňbe, ¹⁶ ‘Kafuram wor po! Kafuram wor po! Awo, Taun kurun. Taun gobe bere gogo, yeňbe amil igin bukkeňya digulakya suluk yirtiň goya bukkeňhel yitiň goya hor yirde hiyen. Irde golya

hora kusamuŋ wor poya pal hora selweŋ yara damum hende wor po goya goyen yade uliŋ umŋa teŋ hiyen. ¹⁷ Goyenbe samuŋmiŋ kuruŋ gobe bemed po hubu hihi!' yenayinj.

"Niŋgeb hakwa doyan yird yird marte karkuwaniŋ, irde alya bereya hakwa hende kuŋ haŋ mar, hakwa hende meteŋ teŋ haŋ maryabe makaŋ alare heŋ dapŋa yade hora teŋ haŋ marya tumŋaŋ bere go tubul teŋ gisaw po hinayinj. ¹⁸ Mel gore bere go humga kuŋ hiyen gote kakim keneŋbe kuware po, 'Bikkeŋbe taun kuruŋ wor po gahade gayen kura ma hinhin!' yenayinj. ¹⁹ Irdeb bere goyen kamde hinhin goke biŋ misin nurdeb yiŋgenje tonanđe mulowo wogordeb esen obam teŋbe, 'Kafuram wor po! Kafuram wor po! Awo, Taun kuruŋ. Taun bana goŋ al kura hakwa miŋyaŋ mar gobe taun gote samuŋya detmiŋ hakwamiŋ hende yawaŋbe hora kuruŋ yade hanjen. Goyenbe bemed po taun gobe detmiŋ goya tumŋaŋ mugol nihi!' yenayinj. ²⁰ Gega Al Kurunyen gasuŋde haŋ marbe bere go kamde hi goke amanŋ henayinj. Deŋ Al Kurunyen alya bereya aposelya porofetyabe bere gore buluŋ buluŋ dirtiŋ goyen goke merem yaŋ irtiŋ goke amanŋ henayinj!" yirinj.

²¹ Be, go kamereb Al Kurunyen miyoŋ kura saŋiŋmiŋ kuruŋ wor po goreb hora kuruŋ kura goyen teŋbe makaŋ alare timiyyinj. Hora gote kuruŋmiŋbe wit bilmiŋ karka teŋ palawa irde hanjen hora kuruŋ wor po hos beleŋ tuluŋ teŋ hanjen go gwahade goyen. Be, Al Kurunyen miyoŋ gore hora go temeydeb, "Hora kuruŋ go

makaŋ ala bana kurka gwahade goyen po, ge Babilon taun kuruŋ goyen gad gemeyke makan ala bana kurkuŋ sopte ma po forok yawayinj. ²² Tikiŋde niŋ det hap ineŋ hanjen gote tikiŋ, buleluŋyen tikiŋ, bigulyen tikiŋyabe al beleŋ tikiŋ henjen hanjen tumŋan goyen go ma sopte nurayinj. Irde samuŋ yare meteŋ teŋ haŋ mar manan sopte ma yenayinj. Wit bilmiŋ karka teŋ palawa ird ird gote hora migiriŋ manan sopte ma po nurayinj. ²³ Hulsi melak kura ge bana sopte melak ma henayinj. Tikiŋ merere niŋ tikiŋ sopte ma po nurayinj. Ge Babilon taun bana goŋ samuŋ ya miŋyan marbe hora teŋ teŋ saŋiŋmiŋ kuruŋ wor po. Gega ge beleŋ merebal matare mata buluŋ forok irde alya bereya megen hike kwa kuruŋ goyen usi yirariŋ. ²⁴ Taun gobe Al Kurunyen alya bereya, irde porofet, irde alya bereya megen hinhan goyen gasa yirke kamamiŋ kuruŋ gote muruŋgem tihibe gago humga kwa,” yiriŋ.

19

¹ Be, go kamereb Al Kurunyen gasunđe al buda kuruŋ kura beleŋ kuware gaha yeke nurmiriŋ: “Haleluya, Al Kuruŋ turuŋ irniŋ! Al Kurunbe Dumulgaŋ teŋ teŋ Al, denjembe turŋun yaŋ wor po, tareŋmiŋ manan kuruŋ wor po. ² Yeŋ beleŋ alyen mata yeneŋ iginj ma buluŋ yineŋ yineŋ gobe huwak irde fudinde mat teŋ hiyen. Al Kurunbe belen niŋ bere gore leplep mataminde alya bereya megen haŋ kuruŋ gayen buluŋ yiryinj goke merem yaŋ ira. Irde bere gore Al Kurunyen meteŋ mar gasa yirke kamamiŋ gote wolmiŋeŋ ira,” yaminj. ³ Be, gwaha yeŋbe

sopte po, “Haleluya! Bere go humga kuŋ hi gote kakimbe gwahader hurkuŋ hiyen,” yaminj.

⁴ Be, gwaha yekeb Al Kuruŋyen alya bereyat doyaŋ marte parguwak 24 goya det biŋfut miňyaŋ sipteya gore wulgurut yeŋ Doyaŋ Al Kuruŋyen gasuŋde keperde hi al Al Kuruŋ goyen dolon iramiŋ. Irdeb kuware po, “Fudinde wor po! Al Kuruŋ turuŋ irniŋ ko!” yaminj.

⁵ Irkeb go kamereb al melak kura Doyaŋ Al Kuruŋyen keperd keperd gasuŋde mat forok yeŋbe gaha yiriŋ: “Deŋ Al Kuruŋyen meteŋ mar, Al Kuruŋniniŋ turuŋ irnaŋ. Deŋ al deŋem yanja deŋem moŋya Al Kuruŋ kafura irde haŋ marbe turuŋ irnaŋ!” yiriŋ.

⁶ Irde go kamereb al buda kuruŋ belen kuware mere tike nurmirinj. Meremiňbe kuruŋ wor po, fe kuruŋ hamulare solok yeŋ kateŋ migirinj teŋ hi yara, irde daga kateŋ hi yara nurmirinj. Meremiňbe gahade: “Haleluya! Al Kuruŋ turuŋ irniŋ ko. Al Kuruŋbe Doyaŋ Al Kuruŋ tareŋmiŋ kuruŋ wor po. Yeŋ po ga det kuruŋ gayen doyaŋ yirde hi. ⁷ Sipsip dirŋeŋ bere teŋ teŋ nalu forok yeke bere* gobe goke gitik titiŋ hi. Ningeb goke igiŋ po nurde aman heŋbe deŋem turnŋuŋ yanj irtek! ⁸ Amil igiŋ wor po wukkek irde milmulkenj goyen hor ird ird niŋ bere goyen untinj. (Amil igiŋ gobe Al Kuruŋyen alya bereyat mata huwak niŋ yitiŋ.)

⁹ Be, go kamereb Al Kuruŋyen miyoŋ belen ninyinj. “Mere kura gahade kaya: ‘Sipsip dirŋeŋ goyen bere teŋ teŋ gote dula matare wanayinj

* **19:7:** Bere gobe Yesuyen alya bereya sios niŋ yitiŋ.

marbe amaŋ henayinj,’ kayayinj,” ninyinj. Irde sopte, “Mere gabe Al Kurunyen mere fudinde wor po,” ninyinj.

¹⁰ Gwaha ninkeb kahanj miŋde kateŋ dolon ireŋ timiriŋ. Irkeb, “Gwaha ma nirayinj! Ne wor ge yara po Al Kurunyen meteŋ al geb. Kadge yago Yesuyen mere gama irde haŋ mar gwahade yara po geb. Yesuyen merebe porofet beleŋ Holi Spirityen sanjinde yitiŋ geb, Al Kurun po ga dolon irayinj!” ninyinj.

Hos faykek hende kipirtiŋ al

¹¹ Be, go kamereb Al Kurunyen gasunđe niŋ yame hol yekeb hos faykek kura hike kinmirinj. Hos go hende kipirtiŋ hin hin al gote deňembe “Biŋde mat fudinde meteŋ teŋ teŋ al, irde Mere Fudinde teŋ teŋ al”. Yeŋ beleŋ alyen mata igiŋ ma buluŋ yineŋ fulenja teŋ hiyen gobe mata huwak mat gwaha teŋ hiyen. ¹² Al gote diliŋbe kak melak yara, tonanđebe doyaŋ al kurunyen tonanđhor budam haŋ. Irde deňe kura uliŋde katiŋ hi gega, deňe goyen al hoyanbe go ma nurde haŋ, yiŋenj po ga nurde hi. ¹³ Yeŋbe amil ulyaŋ dari bana kirtiŋ goyen hor irtiŋ hi. Al gote deňembe “Al Kurunyen Mere.” ¹⁴ Al Kurunyen gasunđe niŋ fulenja mar beleŋ al go gama irde hin han. Mel gobe amil igiŋ wor po faykek irde wukkenj goyen hor yirde hos faykek hende keperde kame gama irde hin han. ¹⁵ Meheŋ heŋ hin hin al gote mohonj bana matbe fulenja re niŋ bidila misiŋ yaŋ kura wanj hin hin. Bidila gobe naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ bana haŋ mar gasa yird yird niŋ mohoŋde hin hin. Yeŋ beleŋ naŋa

karkuwaŋ karkuwaŋ goyen doyaŋ al kuruŋyen kutum ain beleŋ po irtiŋ goyen tanarde doyaŋ yirde hikəb kafura henayinj. Irde mel goke Al Kuruŋ sanjiŋmiŋ kuruŋ wor po hi gore bearar teŋ hiyen goyen yikala yire yeŋ wain karka teŋ fimiŋ gilyanj hitiŋ yara yiryenj. ¹⁶ Amil hor irtiŋ go hendeya bulhekdeyabe deňe kura gahade katinj hinhin:

**MEGEN NIN DOYAN MAR KARKUWANDE
KURUNJMIN, IRDE DOYAN MARTE KURUNJMIN**

¹⁷ Be, gor mat Al Kuruŋyen miyoŋ kura naŋa diliŋ hende huwarde hikə kinmiriŋ. Yeŋ beleŋ kuware po nu kurayen kurayen naŋa kota foy teŋ kuŋ hinhan kuruŋ goyen yinyinj. “Wanaŋ. Wanj Al Kuruŋyen dula mata kuruŋde gar gabu irnaŋ. ¹⁸ Gogab megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋ, fulenja marte karkuwaŋmiŋ, al tareŋ miŋyaŋ mar, hosya go hende keperde kuŋ haŋ marya gote hakwam gote gasoŋ talde nenayinj. Al tumŋan, al du-faymiŋde kuŋ haŋ marya meteŋ mar dulŋeŋya, irde al deňem yanja deňem moŋyat hakwam gote gasoŋ nenayinj,” yinyinj.

¹⁹ Be, gor matbe dapŋa duwi kafuram goya megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋyabe fulenja marmiŋya beleŋ hos faykek hende kipirtiŋ hin-hin al goya fulenja marmiŋya arniŋ yeŋ gabu irde hikə yinmiriŋ. ²⁰ Goyenpoga dapŋa duwi kafuram gobe teŋ fere tiyamiŋ. Porofet falkuk dapŋa duwi kafuram goke teŋbe mata tiŋeŋ turŋuŋ yan forok yirde hinhin al goyen wor yeŋya tumŋan fere titiŋ po hinaryum. Usi porofet gobe mata tiŋeŋ goyen forok yirde alya bereya dapŋa duwi kafuram gote deňem uliŋde teŋ dapŋa gote tonenj

irtiň det goyen doloň irde hinhan mar usi yirde hinhan. Niňgeb dapňa duwi kafuram goya porofet falkukya gobe dilinj gergeň hikeya salfa hora humga kuň buk yeň fe ala yara hitiň bana goň yemeyamiň. ²¹ Fuleňa marmiňbe fulenjare niň bidila hos faykek hende hi al gote mohonj bana mat waň hinhan gore po gasa yirke kamamiň. Irkeb nu tumňaň waň gasoň talde nene biň makinj haminj.

20

Dama 1,000

¹ Be, gor matbe Al Kurunyen miyon kura gasuňmiňde mat kateň hike kinmiriň. Yeňbe Mete Dukuň wor po kimyaň miňmoň bana kurkuň kurkuň yame goyen hol ird ird ki miňyanj. Irde haninjdebe sen kuruň wor po kura tanartiň manaj. ² Yeň beleň deregon goyen tiriň. Deregon gobe kunere bikkenj hinhan go goyen. Gote deňembe Uňgura, kurabe Satan ineq hanjen. Be, Al Kurunyen miyon gore Satan goyen dama 1,000 gwahade fere titiňde hiyen yeň teň fere tiyyinj. ³ Irdeb Satan goyen Mete Dukuň wor po bana temeydeb mete gote yame taň kin urdeb al kura beleň epte ma hol irnayıň yeň Al Kurunyen deňere soň iryiň. Gogab dama 1,000 bana goň Satan beleň epte ma alya bereya megen haň kuruň goyen usi yiryeň. Dama 1,000 go hubu hekeb Satan go siňjare katyenj. Goyenbe ulyaňde ma hiyenj.

⁴ Be, gor matbe alya bereyat mata go yenen igiň ma buluň yineň yineň tareň miňyanj marte

keperd keperd gasuŋ yinmiriŋ. Irde Yesu Kristu niŋ tagalde Al Kurunyen mere saŋiŋ po tanarde hike goke al beleŋ igiŋ ma nurde biŋiŋ walké kamamiŋ marya gote toneŋ yinmiriŋ. Mel gobe dapŋa duwi kafuram goyen ma doloŋ iramiŋ. Irde dapŋa duwi kafuram gote deňem kimiŋde wet ma hanıŋde wet goyen ma katiŋ hinhan. Mel gobe kamtiŋde mat huwardeb dama 1,000 bana gon doyaŋ mar heŋ Yesu Kristuya megeŋ gayen doyaŋ irde hinhan. ⁵ Niŋgeb Al Kurunyen mere tanarde heŋ kamamiŋ mar go muŋ po huwarnayiŋ. Munaj al kamtiŋ goyen hoyanbe dama 1,000 goyen hubu heke gab huwarnayiŋ. Mata gobe al kamtiŋ mar meheŋde huwarnayiŋ go goyen. ⁶ Al kamtiŋde mat meheŋde huwarnayiŋ mar gobe Al Kurun beleŋ guram yirde saŋiŋ yirde wukkek wor po yiryeŋ. Mel gobe epte ma kak alare kunayiŋ. Kak alare kuŋ kuŋ gobe sopte kamde kamde mata go gwahade goyen. Gwaha titlęŋbe Al Kurunya Yesu Kristuya dolon yird yird mata doyaŋ mar henayiŋ. Irde dama 1,000 bana gon yenja megeŋ gayen doyaŋ yirde hinayiŋ.

Satanbe buluŋ hiyyen

⁷ Be, dama 1,000 hubu hekeb Satan gobe koya bana mat teŋ siŋa irke katyen. ⁸ Irde megeŋ muruŋ kurhan kurhan kuŋ alya bereya budam wor po usi yiryeŋ. Go mar gobe Gokya Magokya yineŋ hanjen. Satan beleŋ go mar goyen fulenja teŋ teŋ niŋ gabu yiryeŋ. Mel go gabu yirkeb makaŋde niŋ sawsawa yara budam wor po, epte ma kapyan hetek henayiŋ. ⁹ Be, go mar gobe bantoto kuruŋ wor po goyen sam irde kuŋbe Al

Kuruňyen alya bereya beleň keperde haň gasuň goyen buluň yirniň yeň milgu yirnayıň. Al Kuruňyen alya bereya keperde haň gasuň gobe taun Al Kuruň beleň goke amanęň nurd unęň hiyen go goyen. Be, alya bereya Gokya Magokya yinen hanyen mar gore taun go milgu irnayıň gega, kak beleň naňkiňde mat kateň gwamıň yuryen. ¹⁰ Irkeb mel go usi yiryen al Uñgura gobe sopte teň salfa hora kak hitiň ala bana temeyke hiyen. Kak ala bana gonjbe dapňa duwi kafuram goya porofet falkukya yimiytiň haryen. Niňgeb Satanya dapňa duwi kafuramya porofet falkukya gobe naňkahalya wawuňya hugiňeň uliň misiň kuruň po kateň hinayıň.

Al kamtiň goyen Al Kuruň beleň merere yiryen

¹¹ Be, gor matbe Doyaň Al Kuruň beleň keperd keperd gasuňmın kuruň faykek wor po hende kipirtiň hike kinmiriň. Megeňya naňkiňyabe yeň hitte mat busahararyum gega, gor kura kutek mon geb, hubu po haryum. ¹² Irde kamamiň mar kuruň goyen al deňem yanşa deňem miňmonja Doyaň Al Kuruňyen keperd keperd gasuň diliň mar huwarde hike yinmiriň. Gorbe asaň hol yirtiň hinhan. Irke asaň hoyan kura hol yiriň. Asaň gobe Al Kuruňya hugiňeň hitek mar gote deňem katiň asaň. Al kamtiňbe megen henja mata teň hinhan kuruň goyen asaň buda goyen bana gonj katiň geb, gor mat mata dahade teň hinhan gote muruňgem taminj. ¹³ Makaj alare kamamiň marya mete titiň marya goyen tumňaň merere huward huward niň Al Kuruň hitte wayamij.

Waŋbe megen heŋya mata teŋ hinhan gote murungem yawaramiŋ. ¹⁴ Irkeb Al Kurunj beleŋ kamde kamde mataya al kamtiŋ yerde hanjen gasunja goyen kak alare yimiyyin. Kak ala gobe al kamtiŋde mat huwarnayiŋ mar kura sopte hugiŋej kamde kamde gasunđe kunayin go goyenbe gogo. ¹⁵ Niŋgeb al kurate deŋem Al Kurunja hugiŋej hitek marte deŋem asanđe katiŋ bana goŋ ma hikeb yade kak ala goyenter yimiyyin.

21

Naŋkiŋ gergeŋya megeŋ gergeŋya

¹ Be, gor mat naŋkiŋya megenja bikkek gobe hubu hekeb naŋkiŋya megenja gergeŋ goyen yinmirin. Megeŋ gobe makaŋ miŋmoŋ. ² Be, Taun Wukkenj Yerusalem gergeŋ wor po gobe Al Kurunyen gasunđe mat kateŋ hike kinmirin. Taun gobe bere foŋej kura uŋ beleŋ waŋ tupi teŋ kuŋ kuŋ ge uliŋ umŋa kusamuŋ wor po teŋ hanjen go gwahade goyen po Doyaŋ Al Kurun waŋ waŋ niŋ gitik titiŋ hin hin. ³ Be, go kamereb Doyaŋ Al Kurunyen keperd keperd gasunđe gor mat al melak kura forok yeke nurmirin. Mereminjebe gahade: “Gayenter Al Kurun heŋ heŋ gasunđe alya bereya hanđe gor hi! Yeŋbe mel goya hiyen. Irkeb mel gobe Al Kurunyen alya bereya henayin. Irkeb Al Kurun yinŋenjebe mel goya heŋbe yende Al Kurun hiyyen. ⁴ Yeŋ beleŋ alya bereyat diliŋ fimiŋ halde yunyen. Mata bikkekya det bikkekyabe hubu henayin geb, kamde kamde mata hubu hiyyen, irde al kamke eseŋ obam teŋ teŋ mata wor hubu

hiyyen. Go ma esinayıñ, irde ulıñ misiñ ma katnayıñ,” yiriñ.

⁵ Be, Doyañ Al Kurunyen keperd keperd gasuñde kipirtıñ hinhin al goreb, “Det kuruñ gayen tumjañ gergeñ wor po yirde hime!” yiriñ. Irdeb, “Mere gabe fudinde yeñ nurtek mere geb, asanđe kaya,” ninyiñ.

⁶ Irdebaha ninyiñ: “Meteñnebe pasi irhem. Nebe Alfaya Omegaya, det kuruñ gayen miñ urmırıñ al, irde pasi ird ird al. Nebe meheñde wor po hinhem, irde kame wor heñ. Al kura fe niñ yirkeb Al Kurunya hugiñeñ heñ heñ goyen fe diliñde mat fe marde wañ hi yara goyen yunen. Fe goyen yuneñbe damu tinañ ma yineñ, dulin yuneñ. ⁷ Al kura al buluñ fole iryeñbe det gergeñ hitiñ kuruñ goyen tumjañ yawaryeñ. Irke nebe yende Al Kuruñ hemekeb yeñbe diriññe hiyyen.

⁸ Gega kanduk forok yeñ yeñ ge kafura heñ hañ mar, Al Kuruñ niñ dufaymiñ tareñ ma irde hañ mar, dufay buluñ heñ hañ mar, al gasa yirke kamde kamde mar, leplep mata teñ hañ mar, merebal kurayen kurayen yirde hañ mar, det toneñ yirde dolon yirde hañ maryabe, usi marya gote heñ heñ gasuñbe salfa hora humga kuñ fe ala yara hitiñ bana goñ po hinayıñ. Gor kunayıñ gobe kamtiñde mat huwarnayıñ gega, sopte hugiñeñ kamde kamde gasuñde kunayıñ go goyenbe gogo,” yiriñ.

Yerusalem gergeñ

⁹ Be, Al Kurunyen miyon 7 mata kafuram 7 kuwe bana hitiñ 7 goyen kura tanarde hinhin miyon goreb, “Wake kure. Kuñ Sipsip dirñeñ

gote berem gikala gireñ,” ninyiñ. ¹⁰ Irdeb Holi Spirit beleñ ketal nurke nadé dugu kuruñ hende hoyan wor pore gor nukuñ Taun Wukkek wor po goyen nikala niryiñ. Taun Wukkek wor po gobe Yerusalem gergeñ Al Kurunyen gasuñde mat kateñ hinhan. ¹¹ Taun kuruñ gobe Al Kurunyen sañiñ turñuñ yan wor po gore hulsi melak yara agat uryiñ. Agat uryiñ gobe hora kusamuñ wor po beleñ teñ hanjen yara tiyyiñ. Yaspayá kristal wukkenya yara agat wor po uryiñ. ¹² Taun gobe koya kuruñ miliñ hende hoyan wor po beleñ milgu irtiñ. Koya gobe yamemiñ 12 miñyan. Yamere gorbe Al Kurunyen miyoñ 12 hinhan. Yame 12 go hendebe Israel marte al miñ 12 gote deñem katiñ hinhan. ¹³ Yame 12 goyen karwobe nañä wañ wañ beleñ hinhan. Irde karwo kurabe nañä kurkur beleñ hinhan. Irde yame karwo kurabe gegelhek kurhan hinhan, munanç karwo kurabe kurhan hinhan. ¹⁴ Koya kuruñ gobe hora karkuwan 12 go hende yirtiñ. Hora karkuwan 12 go hendebe Sipsip dirñeñ gote mere basañ mar aposel 12 gote deñem katiñ hinhan.

¹⁵ Be, Al Kurunyen miyoñ neya mere tiyaryum gore taunya koya, irde yamemiñä gote kuruñmiñ tuñañ tiye yenbe tuñañ teñ teñde niñ kutum gol beleñ irtiñ goyen haniñde tanarde hinhan. ¹⁶ Taun kuruñ gobe muruñ sipte miñyan. Sobammiñä pelyeñmiñyabe tuñande wor po. Al Kurunyen miyoñ beleñ kutum go teñ taun kuruñ goyen tuñañ teñ keneñbe ulyañmiñbe 2,200 kilomita, irde pelyeñmiñä huwa hurkutinÿä wor gwahade po. ¹⁷ Yeñ beleñ taun gote

koya tolokmiň tuňaň tiyyiňbe 65 mita. Miyon gore tuňaň tiyyiň gobe megen niň det gote kurunjiň tuňaň teň teňde niň kutum teňbe tuňaň tiyyiň.* ¹⁸ Yerusalem taun gergeň gote koyabe hora kusamuň kura yaspa ineň hanýen gore po irtiň. Irde taun gobe gol beleň po irtiň. Gol gobe galas yara tikiň miňmoň, wukkeň wor po. ¹⁹ Irde koya gote miňbe hora kusamuň wor po kurayen kurayen gore yade umňa yirtiň. Koya gote miň 12 bana gon meheňdebe yaspa hora beleň irtiň. Kamere niň miň gobe sapaia hora beleň irtiň. Karwominbe aget hora, sipteminbe emeral hora, ²⁰ siptesonjoňmiňbe sadonikis, 6miňbe hora bukkeň konilian, 7miňbe hora wulsakkeň krisolait, 8miňbe hora digulak yara beril, 9miňbe hora wulsakkeň yara topas, 10miňbe krisopires hora, 11miňbe haiasin hora, funaň 12miňbe ametis hora beleň po umňa yirtiň hinhan. ²¹ Koya gote yame 12 gobe pal hora karkuwaj wor po selweň yara gore po yirtiň. Yame goyen uňkureň uňkureňbe pal hora uňkureň uňkureň beleň po yirtiň. Taun kurun go bana gon niň beleňbe gol beleň po yirtiň. Gol gobe tikiň miňmoň galas yara wukkeň wor po.

²² Be, taun bana gonbe Al Kurunyen ya balem kura ma kinmiriň. Ya balem gobe hoyanç moň, Kuruňniniň Al Kurun tareňmiň kurun wor po

* **21:17:** Al Kurunyen miyon beleň megen niň det gote kurunjiň tuňaň teň teňde niň kutum teň Al Kurunyen gasunđe niň Yerusalem gote kurunjiň tuňaň tiyyiň gobe Yon beleň keneň bebak teň teň ge gwaha tiyyiň. Niňgeb “kilomita, mita” gobe nej al beleň bebak teň teň ge po, Yerusalem kurunjiň fudindebe epte ma nurtek.

goya Sipsip dirjeneja yinjenejbe ya balem go goyen geb, gogo kura ma kinmiriñ. ²³ Taun bana gonjbe Al Kurunyen tareñmiñ turñuñ yañ wor po gore hulsi melak heñ agat urde hiyen gwahade po teñ hikeb nañaya gagasiya niñ ma nurde hañ. Taun bana gonj niñ hulsibe Sipsip dirjenej gogo. ²⁴ Taun gote hulsi goyen temeykeb nañä karkuwanj karkuwanj bana hañ marbe taun gote hulsire kuñ hinayiñ, irde megen niñ doyañ mar karkuwanj beleñ samuñmiñ iginj wor po goyen taun bana gonj yade wanayiñ. ²⁵ Taun bana gonjbe wawuñ miñmoñ geb, taun gote koya yamebe hugiñej hoñ hinayiñ. ²⁶ Alya bereya nañä karkuwanj karkuwanj bana hañ gore samuñmiñ iginj wor poya horaminyä yad taun bana gonj hurkunayiñ. ²⁷ Goyenbe det kura Al Kurun diliñde wukkeñ moñbe taun bana gonj epte ma yad hurkunayiñ. Irde al kura mata memyak teñ hañ maryä usi mata teñ hañ maryabe epte ma taun bana gonj hurkunayiñ. Gwahade yarabe Al Kurunya hugiñej hinayiñ marte deñem katij asanđe deñem hañ mar go po hinayiñ. Asan gobe Sipsip dirjenej gote asanđ.

22

Al Kurunya hugiñej heñ heñ sañiñ miñyan fe kuruj

¹ Be, gor matbe Al Kurunyen miyoñ gore Al Kurunya hugiñej heñ heñ sañiñ miñyan fe kuruj goyen nikala nirke kinmiriñ. Fe gobe galas yara wukkek wor po, irde Al Kurunya Sipsip dirjenejat keperd keperd gasuñde mat kateñ hinhin. ² Irdeb

taun bana goj belej kuruñmij kahalyan gama irde kuñ hinhin. Fe goyen siña kurhan kurhanbe he kura iginę nene Al Kurunyä hugiňę hej hej he go hinhan. He gote iginębe dama uñkuren bana wawuň 12 gwahade iginę hej hiyen. Gagasm gagasm turte iginę hej hiyen. Irde he gote yuwaljenębe alya bereya naňa karkuwan karkuwan bana hań mar gote garbam sope ird ird tareň miňyań. ³ Taun bana gojbe det kura Al Kurunj belej karan yurtiňbe goj ma hinayiň. Irde Al Kurunyä Sipsip dirjenyat keperd keperd gasunębe taun bana goj hiyen. Irkeb meteň marmiň belej meteň teň yuneň hinayiň. ⁴ Mel gobe Sipsip dirjenę gote kimin kennayiň, irde deňembe mel gote kimiňde katiň hiyen. ⁵ Taun bana gojbe wawuň miňmoň hiyyeň. Irde Al Kurunjbe Doyań Al Kurunj geb, tareňmij turjuň yań gore hulsi yara hej agat urde hiyen. Irkeb hulsiya naňaya niň ma nurde hinayiň. Mel gobe gwahader taun bana det kuruň goyen doyań yirde hinayiň. ⁶ Be, Al Kurunyen miyoň goreb, “Mere gabe fudinde, irde hekken nurtek hi. Doyań Al Kurunjbe mere basań marmiň gote toneňde Al Kurunj. Yeň belej hej ga ma mata kura forok yenayıň goyen meteň marmiň yikala yire yeňbe miyoňmij teň kerke katyiň,” ninyiň.

Yesube wayyen

⁷ Be, Yesu belej gaha yiriň: “Ga nurnań! Nebe hej ga ma wayen! Al kura Al Kurunj belej kame mata dahade forok yiryeň goke asanđde gar katiň mere gayen gama irde hań marbe Al Kurunj belej guram yirde saňiň yiryeň!” yiriň.

⁸ Be, ne Yon gabe mata kame forok yenayinj kurunj goyen nikala nirde momoŋ nirtiŋ goyen nurmirinj, irde kinmirinj. Gwaha teŋbe Al Kurunyen miyoŋ mata go nikala niryinj al goyen dolonj ire yeŋ kahaŋ minde wulgurut yimirinj.

⁹ Gega miyoŋ goreb, “Gwaha ma nirayinj! Ne wor ge yara po Al Kurunyen meteŋ al geb. Nebe geya kadge yago porofetya mere asan̄ gayen bana katiŋ gayen gama irde haŋ maryā goyen yara po geb. Ningeb Al Kurunj po dolonj irayinj!” ninyinj.

¹⁰ Irdeb gaha ninyinj: “Al Kurunj beleŋ kame mata dahade forok yiryen goke asanđe gar katiŋ mere gate iginenjbe heŋ ga moŋ forok yenayinj geb, asan̄ gayen taŋ saŋinj ma irayinj. ¹¹ Irde al kura mata buluŋ teŋ haŋ marbe yubul tike gwahade po teŋ hinayinj. Al kura dufay buluŋ po gama irde haŋ mar wor yubul tike gwahade po teŋ hinayinj. Irde al kura mata huwak teŋ haŋ marbe yubul tike gwahade po teŋ hinayinj. Al kura mata wukkek teŋ haŋyen mar wor yubul tike gwahade po teŋ hinayinj,” ninyinj.

¹² Irdeb gaha yiriŋ: “Ga nurnaŋ, nebe heŋ ga ma wayenj! Waye yenbe al haŋ kurunj goyen mata daha daha teŋ hitiŋ gote muruŋgem yawaŋbe yuneŋ. ¹³ Nebe Alfaya Omegaya, det kurunj gayen miŋ urmirinj al, irde pasi ird ird al. Nebe meheŋde wor po hinhem, irde kame wor heŋ.

¹⁴ “Be, al kura amil halde haŋyen yara matamij wukkek yirde haŋ marbe Al Kurunj beleŋ guram yirde tareŋ yiryenj. Go mar gobe nene Al Kurunyā hugineŋ hitek he iginenj goyen iginj netek haŋ. Irde taun kurunj gote koya yame bana

iginj hurkutek hanj. ¹⁵ Gega taun go siñarebe Al Kurunyen mere tubul titinj mar hinayinj. Go mar gobe merebal kurayen kurayen yird yird mata teñ hanj mar, leplep mata teñ hanj mar, al gasa yirke kamde hanj mar, det toneñ dolon yirde hanj mar, irde usi mereya mataya niñ amanjen nurde hanj mar kuruñ gobe taun siñare hinayinj.

¹⁶ “Ne Yesu gare deñ alya bereyane sios goyen merene momoñ dird dird ninj tenjbe miyonjne teñ kermeke kurkuñ. Nebe Dewityen minde mat watinj geb, nebe Dewit Urminj. Irde nebe Bayfon agatnejen kuruñ wor po go goyen,” yirinj.

¹⁷ Be, Holi Spiritya siosya beleñ, “Wanañ!” yaryum. Irkeb al kura mere go nuramiñ mar wor, “Wanañ!” yaminj. Fudinde, al kura huginj hitek fe niñ kamde hanj marbe wañ fe go nenayinj. Fe gobe al kura goke nurde hanj marbe damum moñ dulinj nenayinj.

¹⁸ Be, ne Yonbe Al Kuruñ beleñ kame mata da-hade forok yiryenj goke asanđe katiñ mere gayen nurtiñ mar goyen gahade hayhay yirde hime: al kura mere ga hende hoyañ kura sopte kiryenj al gobe Al Kuruñ beleñ asañ gayen bana mata kafuram gwahade forok yenayinj yitiñ goyen al go hende forok iryenj. ¹⁹ Irde al kura asanđe gar katiñ mere kura teñ siñ a iryenj al gobe nene Al Kurunja hugijenj hitek he iginenj goyen netek mar hanj bana goñ mat Al Kuruñ beleñ teñ siñ a iryenj. Irde taun wukkeñ wor po goke asanđe gar katiñ taun bana goñ epte ma hiyenj.

²⁰ Be, mata forok yenayinj kuruñ gayen kawan po tagalde hi al gore, “Gwaha, fudinde wor po,

nebe heŋ ga ma wayeŋ,” yeŋ hi.

Gwaha, Doyaŋ Al Kuruŋ Yesu, wayayiŋ!

²¹ Doyaŋ Al Kuruŋ Yesu beleŋ Al Kuruŋyen alya
bereya buniŋeŋ yirde igiŋ igiŋ yirde hiwoŋ yeŋ
gusuŋaŋ irde hime. Fudinde wor po.

**Al Kurunyen Mere Igin
The New Testament in the Gwahatike Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tok ples Gwahatike long
Nuigini**

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gwahatike

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

dbba218f-41f3-5f08-b0b6-2a7c919093ab